שימות עין

בראשית האומה הישראלית

מאת

שמואל הלוי מאדלינגער

שנת תרכ"ב לפ"ק

Simoth Ajin

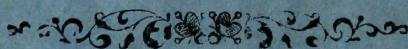
oder

Blicke

in die Urgeschichte des israelitischen Volkes

von

Samuel Modlinger.

Lemberg.
Schnellpressendruck von M. F. Poremba
1861.

שימות עין

בראשית האומה הישראלית

מאת

שמואל הלוי מאדלינגער

שנת תרכ"ב לפ"ק

Simoth Ajin

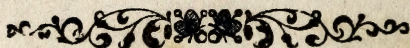
oder

Blicke

in die Urgeschichte des israelitischen Volkes

von

Samuel Modlinger.

Lemberg.
Schnellpressendruck von M. F. Poremba
1861.

הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נקרתם, הביטו אל אברהם אביכם
ואל שרה תחוללכם, כי אחד קראתיו ואברכהו וארבהו (ישעיה נ״א א ב)

Non numeranda sed ponderanda argumenta.

בדור האחרון נתפשט המנהג בעם, לקרות וגם לכתוב ספרים קטנים מעטי הכמות (בראשירען), וזה מנהג יפה מאוד ורב התועלת גם לקורא וגם לכותב: גם לקורא, כי יקרא בחפזה את כל דברי הספר, וישפוט עליהם בסקירה אחת, כל עוד אשר רעיוניו לא התפרדו וחפציו לא מנעוהו, וגם לכותב כי בהיות אמת, אשר המחשבות הנכונות והחדשות יקרות הנה במאד מאד, ובאם נקבצם אחת לאחת יעלו לבד לשנים או שלשה עלים, מדוע ילאה את עצמו בנותל: וכבר אמרו החכמים אשר רובי המופתים לא יוכיחו על האמת יותר מאשר יוכיח עליו מופת אחד נכון ובטוח.

המחבר

תקוני טעות דפוס

צד	שורה	טעות	תקון
3	כח	נקרא	נקראים
3	בהערה	דיכאטעמיא	דיכאסטיא
6		וביוחד	וביחוד
16	יא	אדותים	אודותיה
17	יא	מבטה	מבטא
20	טו	ארעימסים	ארמעסים
20	כד	ראמעסקידען	ראמסעסקידען
21	כז	רעגעליאכם	רעליניאכם
23	ב	משם גם ,	משם , גם
24	ך	באלהי	באלוה
30	יג	ולתתו	ולתתם
33	ח	אחד	אחת
33	ט	היה	היתה
33	בהערה	ובמסר	ובספר
35	כג	מבטה	מבטא
36	כו	הראיות	הראוית

הקדמה

תכלית החקירה הזאת היא **א** לסקל מסלה חדשה למשכילים בהשכלת (אויפפאססונג) שעבוד המצרים בישראל. **ב** לשניה חשבון חדש בשנות השעבוד. **ג** להגביל את הזמן ואת המקום הראוי להמקרה הזה בהיסטוריא זמנית. **ד** להביא בקו השוה מקרה עם ישראל עם מקרה עם מצרים מהזמנים הרחוקים האלה. (סינקראניסמוס) **ה** להראות אמתת החשבון הנזכר בספר מלכים (מ"א ו' א') אשר נבוכו בו רבים. **ו** להראות איך איזה מכתובי התורה המדברים ביציאת מצרים נוסדו לבד על החשבון הזה. **ז** ליתן טעם למה שתקו רוב נביאי ישראל מפרטי המקרים האלה אף שיזכירום בכלל. **ח** למה ישתוקו גם זכרוני עם מצרים הישנה מהם. ועוד דעות רבות אחרות אשר המצאתי מחדש ואשר השתדלתי להראות את אמתתם.

וכבר נסו את עצמם איזה גדולים מחכמי העמים לקרב אל מלאכה כזאת (ועל גביהם הער בונזען) ואין דעתי נוחה ממלאכתם. ולא אתוכח עמהם כי אין מגמתי הויכוח ורק דרישת האמת כפי יכלתי. ואך אציע את חקירתי באופן אשר החוקרים ידעו במה נכונים דברי יותר מדבריהם עד שיהיה ביכלתם לריב את ריבי.

ויען כי בחקירה כזאת אנו צריכים להיות נועצים בהספרים המדברים במצרים הישנה והדברים הנאמרים בשם המזכיר המצרי מאנעטא המה היותר חשובים במין הזה. נקרא נקראתי עליהם, יען דמותי למצוא את חשבונותיו נכונים מאד על דברי מקראותינו. וגם על דברי המזכיר הזה בעצמו אפיץ איזה אור באופן שכבר הבינוהו גם אחרים. ולבל יצטרך הקורא לבדוק אחרי בספרים ולבל אהי בעיניו כמרחיק עדותו ראיתי לטוב להקדים פה שתי העתקות עבריות מדברי המצרי הנזכר כפי שהם נשמרים ביאזעפוס פלאפיוס ואייזעביוס וכפי שהם מועתקים בספרים רבים בלשונות שונים והם:

א העתקה נאמנה מדברי יאזעפוס פלאפיוס בספרו נגד אפיון אשר הביא בשם המזכיר המצרי מאנעטא:

ב העתקה נאמנה מלוח מאנעטא בל"א שלשלות (דינאסטיען) מלכי מצרים הישנה כפי הנמצא ממנו בספרי אייזעביוס וסינקעלוס וכפי שקיימו וקבלו החכמים שאמפאלליאן ורוסיליני חרטומי מצרים החדשים.

העתקה **א** מדברי מאנעטא *)

כבר היה לנו מלך אחד ושמו טימאוס. בימיו אף אלוה חרה בנו, והנה אנשים באו מן המזרח בני בלי שם אשר ערבו לב לעלות על ארצנו פתאום. וזרועם עמדה להם לכבשה בלי מלחמה, וכאשר היו מלכינו בידם שרפו את ערינו הרסו את היכלי אלהינו ויענו את תושבי הארץ באכזריות וחימה. רבים הרגו בחרב. ומרבים אחרים לקחו את הנשים ואת הבנים לעבדים. אח"כ הקימו להם מלך מקרב אחיהם ושמו סאלאטיס, ויכונן את עיר ממלכתו במוף (מעמפיס) משם שם מס על שני גלילי מצרים העליון והתחתון, את אנשי חילו הושיב בערים היותר ראוים להתכלית הזה, וביחוד שם עינו על גבול המזרח כי היה מתירא מפני האשורים אשר כבר פרצו אז בארץ. וכבר ראה מלפנים אשר ברבות הימים ישאו את נפשם ללכת מצרימה.

ויהי בראותו בארץ סיד said עיר אחת למזרח נהר בובאסט אשר היה שמה מלפנים אבארים ויבחר בהעיר הזאת ויכוננה ויעש סביבה חומה וחיל. גם הושיב שמה משמר כמאתים וארבעים אלף איש חלוצי צבא, אל העיר הזאת בא סאלאטיס מידי שנה בשנה לעת הקוצרים לאסוף את המסים ולשלם שכר לחייליותיו גם ללמדם מלחמה להיות מוכנים ליום קרב ומזרי פחד בכל זר הקרב.

סאלאטיס מת אחרי מלכו תשע עשרה שנה. . . . 19
אחריו מלך בעאן ארבעים וארבע 44
אפאכנאס מלך אחריו שלשים ושש שנים וחדשים שנים 2 · 36
אפאפיס ששים ואחת 61
אחריו מלך יאניאס חמשים שנה וחדש אחד . . 1 · 50
ואחרי כל אלה מלך אססים ארבעים ותשע שנים וב' חדשים 2 . 49

---

*) **מאנעטא**. הוא כהן מהיר בקורות עם מצרים נולד בעיר סעבעניטוס במזרח אי דעלטא בגלילי מצרים התחתון. כהן גדול ומזכיר (היסטאריאגראף) בהיכל העליאפאליס פקד עליו המלך היוני תלמי פילאדעלפוס (260 לפני מספרם) לכתוב לו בלשון יוני את דברי הימים למלכי מצרים. ועל פי הפקודה הזאת כתב שלשה ספרים בקורות עמו וארצו מתחלתה ועד סופה. (עד זמן אלכסנדר המוקדוני 332 לפני מספרם) כפי שהעתיק מספרי דברי הימים הכתובים בלשון מצרים הישן אשר היו נשמרים בידי הכהנים; וגם ע"פ כתבי החרטומים אשר על אבני זכרון העם הזה. הספרים האלה נאבדו ואין לנו מהם רק איזה דברים אשר העתיק מהם יאזעפוס פלאפיוס בספרו נגד אפיאן יען ששנו כי הם שנים על בני ישראל אבותיו. וחוץ ממנו עוד העתיקו מהם אייזעביוס ויוליאוס אפריקאנוס כפי הנמצא בהסופר סינקעללוס וכל הדברים אשר הגיעו אלינו מהסופר הזה יש להם סגולה רבה הן בקורות עם מצרים והן בחשבון שנים קדמוניות:

ששה האלה היו המלכים *) הראשונים להעם הזה ובכל משך זמן גדולתם ערכו מלחמה את המצרים בצפיתם להכחיד זרעם מעל פני האדמה. כל ההמון הזה היה נקרא ה י ק ז א ם, הוראתו מלכים רועים. כי הברה ראשונה מהמלה הזאת מורה על מלך בלשון הקדש ז א ם הוא רועה בלשון העם · ומהשתים האלה מורכבת המלה היקזאם רבים אומרים כי היו ערביים :

האנשים האלה אשר היו נקראים בשם מלכים רועים ישבו במצרים הם וצאצאיהם במשך זמן של תקי"א שנה :

אחרי הדברים האלה (יאמר מאנעטא) המלכים אשר משלו במחוז טעבאים וביתר מקומות מצרים באו בקשר נגד הרועים. ומלחמה גדולה וארוכה היתה ביניהם עד אשר נכנעו הרועים לפני המלך אשר היה נקרא אליספראגמוטוזים; אשר גרשם מכל מחוזות מצרים עד שבאו לפניו במצור אבארים ואגפיה מקום רחבת ידים בכמו עשרת אלפים אמדים, מסביב לכל המגרש הזה (יאמר מאנעטא) שמו הרועים חומה למען יהיו שמה וכל רכושם בטח מן האויבים :

המלך טוטמאזום בן אליספראגמוטאזום בא עליהם בחיל עצום מאוד בכמו ארבע מאות ושמונים אלף איש · ויצר על המקום אשר מלטו בו את נפשם וברגע אשר אמר נואש. וגמר בלבו להסיע את חילו משם. באו אליו אנשי המקום ויבקשו מאתו אשר ירשמו לעלות מן הארץ שמה וכל אשר להם. באשר יאבו ללכת בלי שום משבית. ויאות להם בדבר הזה וישלם עמהם, ועל פי הדברים האלה עזבו את הארץ הם ובניהם וכל רכושם לא פחות ממאתים וארבעים אלף איש וילכו להם לארץ סוריא דרך המדבר. ויהי כאשר יראו מאשור אשר משל אז באזיא ויבנו להם עיר בהארץ הנקראת כעת יודעא עיר גדולה ורחבה אשר תכיל בקרבה מספר כל אנשיהם וקניניהם ויקראו את שמה ירושלים :

(בספר אחד מהיסטאריא המצרית יאמר מאנעטא) כי העם הזה אשר היו נקרא בשם רועים בספריהם הקדושים נקראים גם כן שבוים :

*) ששה מלכים האלה המה מלכי דינאסטיא הי"ז אשר משלו בגליל מצרים התחתון שתי מאות ושתים שנה. וכנגדם ישבו מלכים מצרים מזרע חם בגליל העליון וימשלו שמה גם המה כמספר השנים האלה עד אשר נלחמו בהרועים ויגרשום. ובעבור זה נמלאת דינאסטיא הי"ז פי שנים כפי שנראה על לוח רוסעליני בנוספות :

אחרי אשר נסעו עם הרועים לירושלים. טעטימאזים מלך מצרים *)
אשר גרשם. מלך חמשה ועשרים שנה וארבעה חדשים . 4 25
וימת, אחריו לקח חברון בנו את המשרה על שכמו וימלוך
שלשה עשרה שנה . . 13
אחריו מלך אמענאפים עשרים שנה ושבעה חדשים . . 7 20
אחותו אמעסים מלכה אחריו עשרים ואחת וחדשים תשעה 9 21
אחריו מלך מעפרעס שתים עשרה, ותשע . . 9 12
ואחריו מעפרעמוטאזים עשרים וחמש שנים וחדשים עשרה 10 25
אחרי כן מלך טמוזים תשע שנים ושמנה חדשים . 8 9
אמענאפים מלך אחריו שלשים שנה וחדשים עשרה . . 10 30
המלך הארום ** מלך אחריו ששה ושלשים שנה וחדשים חמשה 5 36
בתו אכענכרעס מלכה אחריו י"ב שנה וחדש א' . 1 12
אחיה ראטאזים מלך אחריה תשע שנים . . 9
אכענכרם אחריו י"ב שנה וחמשה חדשים . . . 5 12
עוד אכענכרם שני י"ב שנה וג' חדשים . . . 3 12
אחריאס מלך ארמאים. ארבעה שנים וחדש אחד . . 1 4
אחריו רעמסס שנה אחת וארבעה חדשים . . . 4 1
ארמעסים*** בן מיאמום ששה וששים שנה ושני חדשים. 2 66
ואחריו אמענאפים **** י"ט שנה וששה חדשים . . 6 19

אחרי כל אלה באו סעטאזים ורעמסס, המלך הזה כלכל צבא רב ופרשים גם. חיל של אניות היה לו:

המלך (סעטאזים) הושיב את אחיו ארמאים למשנה על ארץ מצרים. וישם את המשרה על שכמו למשול באות נפשו ורק הזהירו על שלשה דברים והם: לבל ישים כתר מלכות בראשו, לבל יגש אל המלכה אם הבנים, ולהיות נשמר מעשות נבלה בפילגשיו. אחרי כן נסע סעטאזים בחיל רב לקיפריא ופעניקיא. וילחם באשור ואנשי

---

*) פה יחלו המלכים מדינאסטיא הי"ח מספר כולם י"ז מלכים אשר מלכו ביחד 333 שנה כפי יאזעפוס או 348 כפי שאמפאליאן ורוסעליני. ויש להעיר כי השמות הנקובים בהספר מאנעטא בלשון יוני נמצאים בכתב הפרטומים גם באופן אחר:

**) בימיו הגיע יוסף לגדולה והביא את אביו יעקב למצרים: לדעתי.

***) בכתב הפרטומים נקרא רעמסס והיא לדעתי המלך החדש אשר החל לשעבד בהעברים הוא רעמסס השלישי לדעת שאמפאליאן ורוסעליני אשר מלך ס"ו שנה

****) בכתב הפרטומים נקרא מענעפטא או פתמען ובימיו עלו העברים מן הארץ לדעתי.

מדי ותגבר ידו על כולם, ויכנעו מפניו. אלה בחרב ואלה בלי שום מלחמה ורק מחמת רוחו ופחדו כי רב. ויהי כי רחב לבו בגבורתו ויסע הלאה הלאה. ויספוך ערים רבים וימשול בכל ארצות בני קדם.

והאח ארמאיס אשר ישב במצרים למלוכה: בגד באחיו ולא שמר את פקודתו כבש את המלכה ויתעולל בהפלגשים ובעלת רבים ממרעיו נכף כתר מלוכה בראשו: ויקשור על אחיו ביד רמה, והכהן הגדול מאחיו אשר היה במצרים שלח ספר אל המלך סעטאזיס ויספר לו כדברים האלה, ואיך אחיו ארמאיס קשר עליו להעבירו ממלוכה וימלוך תחתיו. כשמעו הדבר הזה שב סעטאזיס עם חילו בחפזה.* אל העיר פעלזיום (עיר גדולה במצרים) וישב למלוכה כבראשונה. מהמלך הזה קבלה ארץ מצרים את השם עגיפטו על שמו סעטאזיס עגיפטוס. אחיו ארמאיס נודע גם בשם דאנאים, (יאזעפוס פלאפיוס בספרו נגד אפיאן ספר ראשון פרשה י"ד ט"ו):

במקום אחר מספר מאנעטא. נאמרו כדברים האלה:

המלך אמענאפיס אוה לראות את פני האלהים כמו האורוס אחד מאבותיו אשר ראה.** וגילה את חפצו לכהן אחד אשר היה שמו כשמו (אמענאפיס) בן פאפים. אשר היה נודע להיותו גם הוא איש אלהים לרוב חכמתו וידיעתו בעתידות. זה האיש אמענאפיס השיב למלך לאמר: כי יהיה ביכלתו לראות פני האלהים אם יטהר את כל הארץ מכל מצורע ומכל האנשים הבלתי טהורים הנמצאים לרוב מאוד בארץ מצרים.*** ויהי כאשר ישרה העצה הזאת בעיניו ויאסוף מכל ארץ מצרים כל איש נגוע וחולה כשמונים אלף איש וישלחם להררי אבן. (שטיינבריכע) אשר היו מונחים במזרח היאור נילוס. למען יעבדו בהם ולמען יהיו נפרדים מכל יתר המצריים. ויהי בתוכם כהנים רבים אשר היה בבשרם נגע צרעת. והחוזה אמענאפיס היה ירא לנפשו מחמת האלהים בו ובהמלך אודות הדבר הזה.****) וינבא לאמר: „הנה

*) ע"פ המקרה הזה נסוגו המצרים לאחוריהם ובאין מעצור שבו אח"כ ישראל לנגב ולא בימי יהושע ויש עוד סבות אחרות לתשובת עם מצרים לארצם ואין פה המקום לדבר מהם.

**) מהסיפור הזה נוכיח כי המלך האורוס היה ברואי פני האלהים (ומאנעטא ידע דבר זה מספרי דברי הימים למלכי מצרים) ובפנים אמרתי כי בימי המלך הזה עלה יוסף לגדולה ועליו נאמרו הדברים: את אשר האלהים עושה הראה את פרעה.

***) מהעצה היעוצה הלזו כבר יראה כל אדם כי האנשים האלה לא היו מאמינים באלהי הארץ הזאת. ועל כן דימו כי יעשו נחת רוח ליוצרם בהעבירם את הנקיים האלה

****) כפי הנראה כבר הבהילוהו רעיוניו כי אין האלהים רוצים אשר יריב איש את ריבם:

עם יצא לעזרת האנשים הטמאים האלה ויכבוש את ארץ מצרים וגם ימשול בה כשלש עשרה שנה „ ולא ערב לב לדבר אל המלך כדברים האלה ויכתבם בספר. ואבד עצמו לדעת. ויהי כשמוע המלך כל זאת ויתעצב אל לבו. (אחרי כן יכתוב מאנעטאָ אלה במלה) אחרי אשר האנשים אשר נשלחו לחצוב אבנים מהררים כבר התמהמהו שמה זמן מה במצב אכזרי ועוני, בקשו מאת המלך לשית להם פליטה בהעיר אבארים אשר נשארה שוממה מהרועים ויאות להם. העיר הזאת היא עיר טיפונית *) (טיפאָניס אַזיאַטיס):

ויהי כאשר ישבו בהעיר הזאת ויראו אותה כי טובה להרמות יד במעניהם ויתנו להם ראש אחד. מכהני עיר העליאפאָלים אשר היה אתם ושמו אוסרסיף וישבעו כולם להיות סרים למשמעתו: וטרם כל שם אוסרסוף לחוק לבל יעבדו את אלוהי מצרים ולבל יהיו נמנעים מאכול את הבהמות הקדושות בעיני המצרים ורק להרגם או לזבחם. ולבל יבואו בברית עם שום אדם בלתי עם אלה אשר אתם בקשר. ואחרי אשר נתן להם עוד חוקים אחרים כאלה אשר מגמת כולם למרות רוח עם מצרים. ויצו אשר מספר רב מאנשיהם יהיו מוכנים לחזק בידיהם בדקי חומת העיר ולהיות כולם נכונים למלחמה נגד אמענאפים המלך. ויבחר לו יועצים רבים מן הכהנים ומן הטמאים ויהיו באנשי עצתו. וישלח שלוחים אל אנשי עיר ירושלים הלא המה הרועים אשר נגרשו על ידי המלך טעטמאזום: ויספר להם את כל המוצאות אותם וישאל מהם למען יבואו כאיש אחד לעזרתם במלחמתם נגד המצרים וידור להם להושיבם במגור אבארים העיר והארץ אשר ישבו שמה בראשונה וגם להכין להם מזון לרוב מאד וללחום בזרוע נגד כל הקמים עליהם. וכה דבר על לבם למען יאמינו כי יביאו בנקל את כל הארץ תחת ממשלתם: הרועים קבלו את השלוחים האלה בשמחה רבה ויערכו מערכה חיל רב כמאתים אלף איש ויבואו לאבארים:

ויהי כשמוע דבר זה אמענאפים ויפלו פניו ויזכור את נבואת החוזה לאמענאפים בן פאפים ויאסוף את כל חיל מצרים ויוועץ את השרים הרודים בעם ויצו להביא אליו את חיות הקודש וביוחד אלה אשר היו נעבדים במורא גדול בהיכלות ואחרי כן פקד את הכהנים לכסות את תמונות אלהיהם ולהטמינם בשמירה מעולה. ועל כל אלה שם את בנו ס ע ט א ס (אשר היה נקרא ג"כ רעמסם על שם אבי אביו רעמסם) בן חמש שנים למשמרת ביד אחד מאוהביו. וילך בחיל מצרים כשלש מאות אלף איש נגד האויבים אשר חשו נגדם גם הם. אפס לא עשה בהם מלחמה כי אמר המלחמה הזאת

*) הוא העיר בעל צפון הנאמר בכתוב (שמות יד ב)

היא נגד רצון האלקים. ויט משם וישב למוף: שם לקח את השור אפיס ועוד חיות אחרות מהקדושות וישלחם לפניו ארצה כוש. אל הארץ הזאת בא הוא וכל חילו עם רב מהמצרים, מלך כוש אשר היה אחד מאוהביו קבלהו באהבה וגם כלכל את כל העם הרב אשר אתו. ויתן להם ערים לשבת כל הימים אשר ישבו בגולה. אשר היו נחשבים מתחלת המלחמה שלש עשרה שנה ועל כל אלה ערך חיל כושי גדול מאוד על גבול מצרים למען יהיו לעזר למלך אמענאפים:

בימים ההם ואנשי ירושלים אשר באו לעזרת הטמאים בארץ מצרים ענו את תושבי הארץ בשצף קצף. ואלה אשר ראו את כל מעשיהם הזרים אמרו כי רעים היו מהרועים אשר עשו בהם שפטים מלפנים. כי לא לבד שלחו באש את הערים ואת הכפרים ורק הרעו להשחית ולהכחיד את התמונות מהאלהים וילכו ויאכלו את החיות אשר היו מכובדים באלוהית וילחצו גם את הכהנים ואת הנביאים לזבחם ׃ וישליכום ערומים בקרית חוצות:

רבים אמרים כי הכהן אשר נתן להם חוקים ואשר עמד בראשם עיר מולדתו היה העליאפאלים ושמו אוסרסיף על שם האליל אוסירים אלוהי העיר הזאת. אפס כאשר בא אל האנשים האלה נתחלף לו השם והיה נקרא בשם מואיזעם (יאזעפוס נגד אפיאן ספר ראשון פ' כו.)

(שוב יאמר מאנעטא) אחר הדברים האלה שב אמענאפים מארץ כוש בחיל עצום מאוד ובנו רעמסס גם הוא בא בחיל אחר ויפגשו ברועים והאנשים הטמאים ויכו בהם מכה רבה וירדפום עד גבול ארץ סוריא. (יאזעפוס נגד אפיאן ס' ראשון פ' דז)

הערה ב מלוא מאנעטא בשנים ואחת משפחות מלכי מצרים הישנה — העתקתי אות באות ממספר מצרים הישנה להפרופסר שאמפאלליאן פיגעאק (צד 269 פאריז 838) ומספר מצרים הישנה להפרופסר געארג גלידאן איש אמעריקא. ואף שאין אני צריך למאמרי זה רק את השנים מהשלשלות י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב הצעתי לפני הקורא בשלמותו למען יהיה לפניו דבר ולא חצי דבר. וגם למען יוכל לשפוט מעצמו בחשבו מלמטה למעלה באיזה שנה לפני מספר הרגיל היתה שנת היציאה ושנת מלחמת שישק בירושלים אשר לא דברתי מזה בפנים׃

החל בשנה לפני מספר הרגיל	זמן ממלכתם	מספר מלכיהם	מקום מולדתם	סדר השלשלות
5867	252	8	טיסם	א
	297	9	טאנים	ב
	197	8	מעמפים	ג
	448	17	מעמפים	ד
	248	9	עלעפאנטים	ה
	203	6	מעמפים	ו
	75	5	מעמפים	ז
	100	5	מעמפים	ח
	100	4	העליאפאלים	ט
	185	19	העליאפאלים	י
	59	17	טעבאים	יא
	245	7	טעבאים	יב
	453	60	טעבאים	יג
	484	76	קסאים	יד
	250	—	טעבאים	טו
	190	5	טעבאים	טז
2082	260	6 6	מלכים מצרים מלכים רועים	יז
1822	348	17	טעבאים	יח
1473	194	6	טעבאים	יט
1279	178	12	טעבאים	כ
1101	130	7	טאנים	כא
971	120	9	בובאסט	כב
	89	4	טאנים	כג
	44	1	סאים	כד
	44	3	עטיאפיא	כה
	150	9	סאים	כו
524	120	8	פרסיים	כז
	6	1	סאים	כח
	21	5	מנדם	כט
	38	3	סעבעניטוס	ל
339	8	3	פרסיים	לא

ואחרי תום כל אלה בא אלכסנדר מוקדון למצרים ויכבשה בשנת 332 לפני מספר הרגיל :

שימות עין

בראשית האומה הישראלית

דבר זה כבר ידעהו כל חוקר. כי האומה הישראלית לא היתה לגוי במצרים רק אחרי אשר כבר שלמו שמנה עשרה שלשלות (דינאסטיען) למלכי הארץ הזאת, ואחרי אשר כבר עמדו המצרים על מעלה גבוהה מאוד בשלימות מדינית. אפס העם השלם הזה כבר חשב אשר שלמותו זאת נתלית לבד במחשבתו באלוהית, ותעבו כל אומה ולשון אשר מנעו את עצמם מתת כבוד לשור אפים ולשור מנעווים גלולי מצרים, או אשר לא אבו להשתחוות לפני היאור נילוס ולפני התנין הרובץ בתוך יאוריו. „טמא טמא„ קראו למו ואת ארצם לבד קראו בשם: „ארץ של טהרה ושל משפט„ : *)

המצרים האלה כבר ספו וגם תמו מן בלהות אשר עברו עליהם אחרי כן, וכבר בא קצם זה יותר מאלפים שנה. פרסיים, יונים, רומיים באו בנחלתם · ערבים שמוה תל עולם, כל עובר בארצם הטהורה ישרוק על שוממותיה, וישום על פאר עמודיה פיראמידען העצומים והכורלים אשר לעב יגיע שיא ראשימו. ישרוק וישום על מגדליה (אבעליסקען) הרבים אשר כתב חרטומיהם יכסה פני כולמו. כבודם הלך ואיו. ואך מחשבתם התפלה לתלות שלמות מדינית במחשבה אלהית נשארה למורשה ביד רבים ממורישיהם עד היום, ויש תקוה כי בנפול חכמה יונית (גריכענטוהם) אשר יסודה בחכמת מצרים הישנה, לפני הפילוסופיא החדשה, גם המחשבה הזאת אחריה לקברות תובל:

גם את זה הדבר כבר ידע כל משכיל · כי הסופר הקדמון יאזעפוס פלאפיוס בספרו נגד אפפיאן · העתיק איזה דברים מהספר אשר כתב כהן המצרי מאנעטא בקורות עם מצרים, וכי דימה להכיר את אבותיו בני ישראל בעם היקזאס · על פי המקריים אשר עברו על

העם

---

*) התוארים האלה נמצאים לרוב מאוד על אבני = זכרון והאנגליים יעתיקום: Impures foreigners „זרים טמאים„ . Country of purity and justice „ארץ של טהרה ושל משפט„ .

העם הזה כפי אשר ספרו לנו מהכהן הנזכר. הדומים בטבעם למקרה עם ישראל במצרים, וכל איש אשר קרא דברי יאזעפוס במקומם גם ידע איך הסופר הזה ינהג עם המזכיר המצרי כפי שספרו מהתנא ר"מ עם אחר „רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק" הביא את דבריו לבד לעדים על יושן האומה הישראלית. אשר כבר היתה וגם משלה במצרים ויצאה משם אחרי כן, ועל כל יתר דבריו יאמר שקר! שקר! כי הם לדעתו נגד הדברים אשר באו מהאומה הזאת בספר תורת משה איש האלהים:

החכמים החדשים אשר בדורנו זה העמיקו עצה בקדמוניות מצרים והסירו את המסך אשר הבדיל בינם ובין כל האדם כאלפים שנה שותים בצמא את דברי הכהן מאנעטא ומחזיקים טובה ליאזעפוס על אשר השאיר לנו בספריו ברכה את הפליטה היקרה הזאת: וחוץ מהגהות קטנות אשר להם בו מצאו את כל דבריו נאמנים על פי מונומענטי מצרים הישנה. את עם היקזאס מצאו כי המה הרועים אשר משלו בזרוע נטויה במצרים בכל משך ימי דינאסטיא הי"ז שתי מאות וששים שנה כפי מספר השנים אשר מנה מאנעטא משפחת מלכיהם· ועל האנשים מצורעים אשר כפי עדות הסופר הזה עם מצרים עבדו בהם בפרך ויגרשום מארצו בימי המלך אמענאפיס· אחד מהמלכים אשר מלכו אחרי המלך הארום· יאמרו גם הם כי כל מקריהם מורים על עם ישראל אשר המצרים מררו את חייהם בעבודה קשה· ואשר גורשו גם הם ממצרים בימי אחד מהמלכים אשר מלכו אחרי הארום. וחוץ מאיזה דברים פרטים אשר שינה בהם הסופר המצרי ממטבע שטבעו בה העבריים. יאמר בפירוש כי הכהן אשר עמד בראש הגולים האלה היה נקרא בשם מ ש ה, ועם דעתם זאת יבואו החוקרים במקום צר. אם להסיר את מעיל המליצה מעל כל הספורים או לחשוב כי הכהן המצרי דבר בזדון:

אמנם אם כבר צדקו דברי הכהן הזה בכל יתד מאחריו מדוע נחשוב ממנו כי שקר ענה לבד ביהודה וירושלים? או דבר בזדון?! אשר על כן אני אומר כי כל דברי מאנעטא הם כנים בפני עצמם. ואין בהם לדעתי אף מלה אחת אשר תתנגד אל כל הכתוב בספר התורה· ולא אל כל המקובל אצלינו מעם ישראל ואודותיו, כי הוא איננו מדבר מהעם הזה בשום דבר, ואם כבר העידו בו יאזעפוס וכל חכמי מצרים החדשים כי הוא כתב את כל דבריו על פי דברי הימים אשר היו נשמרים לכהני מצרים ועל פי מונומענטי העם הזה עוד יעידו גם דברי עצמו על ישרו ותום לבבו, בהפרידו את הדברים אשר כתב מפי השמועה מהדברים אשר

נתאמתו

מלחמתו אלו בדברי הימים כפי שהזכיר רבים אומרים כי המה (עם היקזאס) היו ערבים. וגם רבים אומרים כי הכהן אשר שמו אוסרסיף וכו' נתחלף לו השם ויהיה נקרא בשם משה, ואחרי החקירה נראה איך שני המסבות האלה לבדם אשר כתבם ומפי השמועה הם נגד האמת :

בקראנו את כל המסופר בשם מאנעטא. לדעת נתראה אחרי השקפה מועטת כי הוא איננו מזכיר גם אחד מהשמות אשר לעם ישראל כמו עברים. ישראלים, יעקב. יוסף ודומיהם, ורק מדבר מעם היקזאס והמה הרועים אשר באו פתאום (בכמו 2100 שנה לפני מספר הרגיל) בעם כבד מאוד למצרים מצד המזרח הוא נגד מצרים המגביל את האזיא וישיתוה למס עובד, את כל הרעו האויבים בקודש הרסו את המזבחות שלחו באש את המקדשים. ובאלהי מצרים עשו שפטים. ואחרי אלוף איזה מאות מהשנים. שבו המצרים לאיתנם ואלה מעם מצרים אשר בכל משך הרעה ישבו וגם מלכו בגליל מצרים העליון, ערכו אתם מלחמה ויגברו מהם ויגרשום מארצם והאשר באו כן הלכו ושבו לאזיא :

עוד יספר מאנעטא כי המצרים קבצו את כל המנוגעים אשר היו נפוצים על פני ארץ מצרים אל מקום אחד. ועבדום וענו אותם את כל עבודתם אשר עבדו בהם. היה לחצוב אבנים מהררים (שטיינבריכע) לבניני מצרים הרבים. ואיך המנוגעים האלה הרימו יד במלך ובאו להם במצור. היא העיר אבארים אשר ישבו בה עם היקזאס בראשונה. משם נלחמו עם המצרים וישלחו שלוחים ליושבי ירושלים. הלא המה עם היקזאס הראשון אשר חשו לעזרתם. ואחרי מלחמה של שלש עשרה שנה עלו גם הם מן הארץ. ועל גביהם עמד כהן אחד מעיר העליאפאלים ושמו אוסרסיף אשר כפי דברי רבים החליף את שמו בשם משה ;

דבריו הראשונים. או המקריים מהספור הראשון מצאו החדשים מאומתים על פי מונומענטי המצריים מזמן דינאסטיא הי"ח וביחוד ע"פ זכרוני המלכים הראשונים מהשולשלת הזאת הלא המה מלכי בית טעטמאזים. על אבני זכרוניהם מצאו כתוב וחרות איך המלכים האלה הפליאו לעשות חיל לגרש את הרועים הטמאים אשר משלו במצרים ; לא כן דבריו האחרונים. המקרים הנכללים בספור השני אין להם מקום באבני זכרון. והחוקרים נבוכים בהם עד היום. לא ידעו לאיזה מלך ולאיזה דינאסטיא הם ראויים להתיחס. ולא באיזה זמן היו ונעשו, ובהמבוכה הלזו רבים מחזיקים בהדעה הישנה אשר הביא יאזעפוס. והיא כי כל זה הולך ושב על היהודים. ובהגבילם על פי חשבונם את הזמן אשר בו עלו ישראל ממצרים חשבו לצאת ידי חובתם גם בנידון המצורעים :

והנה אם אמת הדבר כי אין להחזיק את דברי כל הספור השני לדברים בדוים מלב הכהן. אין להכחיש כי תאר מצורעים אשר זכר הוא תאר זר מאד. ואין דמיון שני בקורות תבל אשר אנשים נדכאים וחולים. ילחמו בזרוע נגד חיל עצום מאוד כחיל עם מצרים הישנה וגם הוא זר מאוד לחשוב אשר המצרים הישנים הנודעים להיותם חכמים מחוכמים יקבצו מכל פנות מצרים מספר רב כזה מחולים כאלה (בנוסח יאזעפוס שמנה רבוא) מבלי ליראה מהרעות אשר תצמחנה מזה לכל הארץ. ואיך כבר ישרה בעיני המצרים אשר קראו לארצם „ארץ של טהרה ושל משפט„ ולמלכם „אדון הצדק„ לעבוד באנשים האלה עבודת פרך. ואם כבר היו ראוים להסגר מתוך המחנה בעבור חלים לא נתחייבו בנפשותם לעבודה קשה כזאת. ובגלל זה יש לחשוב כי התואר מצורעים היא העתקה מוטעת מתואר (עפיטעט) טמאים אשר עם מצרים היו רגילים לכנות בו את הנגועים הנזכרים. וכל אנשי אמונה אחרת אשר באו לארצם מארץ נכריה. וכאשר בלשון העברי תאר ט מ א היא שם נרדף למצורע כן הי' כפי הנראה בכל לשונות עם קדם. כי גם בכל לשונות איברופה החיות שני התוארים האלה הם נרדפים זה עם זה. וכבר לא הרגישו בזה היונים מעתיקי (קאפיסטען) העקאטעאום ומאנעטא, ואולי כבר טעו גם הם אשר כתבו יונית.

ואם הרשות נתונה לשפוט בהיסטאריא ע"פי דמיון (אנאלאגיא) כמו ביתר המדעים; יש לחשוב כי הטמאים האלה אשר חרטומי מצרים החדשים (היערוגלאפיסטען) נבוכים בהמה ועל אודותם. הם שרידי עם היקזאם הטמא אשר נגרש ממצרים בתחלת ימי דינאסטיא הי"ח, תהלוכות העולם ילחצו את החוקר להשערה הזאת. כי העם הרב הזה (עם היקזאם) לא עלה כאיש אחד ממצרים ואין ספק אשר רבים מהם נשארו על אדמתם. וגמרו בדעתם כי טוב לחיות תחת סבלות מצרים. מלעזוב את ארץ מולדתם החדשה ללכת אל ארץ אחרת בין עמים אשר לא ידעום ולא שערום, וברבות השנים הנשארים האלה אשר לא היה לבבם שלם עם המצרים רק למראה עינים. המתיקו סוד להרים יד במלך מצרים. ולבא בברית עם ההיקזאם אשר כבר ישבו בכנען. גם רבים מכהני מצרים באו אתם בקשר כי הדעת נותנת אשר איזה מהטמאים הנשארים קדשו את עצמם לכהונה וכאשר שמע מזה המלך נהג בהם כפי שיען אותו החוזה אמענאפים. אפס לא הועיל בתחבולותיו אלה, כי הרמת ידם הלכה הלוך וגדלה עד שבאו לפניו במצור אבארים. שם מרדו ביד רמה שמו להם ראש אחד. הוא הכהן אוסרסיף אשר הזהירם על עבודת אלהי הארץ. וצוה

לזבוח את תועבת מצרים לעיניהם למען הכעיסם · עד שנכתב הדבר ועלו שנית מן הארץ כפי המסופר ; את כל זה מצא מאנעטא בספרי מצרים אשר היו נשמרים אצל הכהנים . וספחום אל ספרו אשר כתב לתלמי. ואשר יפה בחין מליצותיו כהספור מהחוזה אשר יעץ את המלך· כי ימצא חן בעיני האלהים בגרשו את הטמאים. והם לדעתי הזרים הבלתי מאמינים באלהי הארץ . ואם אמת הדבר אשר היועץ הזה אבד עצמו לדעת אחרי כן אולי היה גם הוא בקושרים :

כל המקרה הזה אשר קרה למצרים עם הרועים ועם שרידיהם דומה אצלי להמקרה אשר קרה לארץ היספאניא עם הערבים . (מויריען) אשר פתאום עלו על הארץ ומשלו עליה הרבה מאות שנים . (מן 711 ועד 1492 למספרם) וגורשו ממנה אחרי כן בזמן אחד עם היהודים בעת נכבשה העיר גראנאדא לפני פערדינאנד ואשתו איזבל מלכי היספאניא . ושרידי הערביים האלה אשר קבלו אמונת הארץ למראית העין . עוד נגרשו שנית 116 שנה אחרי גרוש הראשון (1609) נבחון נא עתה אם יש בדברי הכהן המצרי סבה מחייבת לחשוב כי הוא מדבר מן היהודים .

מאנעטא יאמר כי המגורשים הראשונים עלו מן הארץ דרך המדבר לארץ יודעא, העליה הזאת אשר היתה בימי המלכים מבית טעטמאזים הנזכר . נמצאת על פי כל סדרי חשבונות כמה מאות שנים טרם צאת ישראל ממצרים ולפי חשבוני בכמו 340 שנה. בשם יודעא אשר זכר השכיל לאמר כי הוא אינו מזכיר את השם הזה רק כפי אשר כבר היה נקרא על הארץ בעת כתבו את הספר כי כן יאמר · בהארץ הנקראת כעת יודעא *) יורה בזה אשר גם לדעתו השם יודעא בא להארץ הזאת מעם אחר ולא מעם היקזאם ; שוב יאמר כי העם הזה בנה את העיר ירושלים . אבל! כן הדבר ; היהודים לא היו מן הבונים את העיר הזאת בראשונה, ורק כבשוה בנויה ועומדת מעת תושבי הארץ הראשונים כנענים חתיים , יבוסים ודומיהם (אולי כולם נפרדו ובאו מעם היקזאם אשר היה מספרם עצום מאוד כעדות המזכיר המצרי) ולדעת רוב מבארי המקרא היא העיר שלם אשר כפי התורה כבר ישב בה

מלכי

*) כפי הנראה לא כוון הסופר הזה להכנים בגדר היסטאריא דברים אשר יסודם בהשכלה : ובאמת יש לחשוב אשר השם יודעא היא ישן נושן מאוד וכבר היה נקרא על הארץ גם בטרם כבשו אותה העברים ולא לבד על שם יהודה בן יעקב אשר יסודו במאמר לאה הפעם אודה יה (בראשית כט לה) האשה יהודית בת בארי אשת עשו (שם כו לד) היא עדה על שם יהוד כי שם נמצא גם לפני יהודה .

מלכי צדק בימי אברהם (בראשית יד יח) ועם זה נתבאר כי הספור הראשון מגרוש עם היקזאס אינו בשום נגוד עם כל המקובל אצלינו מקורות עם ישראל .

ונבוא עד הספור השני כפי שראינו הוא כמשלים את הראשון ; גם טבע המקרים בשלחם מלאכים אל אנשי ירושלים. מורה כי הם המה שרידי עם היקזאס אחיהם ; זמן המקרה הזה בלתי מוגבל ויש לקדמו או לאחרו ליציאת ישראל ממצרים (יעוין מכתב זמני להחברה האשכנזית מזרחית מחברת רביעית שנת 860) אפס גם באם נסכים עם החושבים כי כל זה היה בזמן אחד. הנחשוב בגלל זה כי עם ישראל ועם היקזאס עם אחד היו ונבראו ? או הנחשוב כי הערביים אשר גורשו מהיספאניה בזמן אחד עם היהודים 1492 אומה אחת המה בעבור היותם דומים במקריהם בטבעם וברוב מדותיהם. ובעבור היותם אנשי אזיא גם כולם ? אולי כבר יחשבו כן אחרי אלפים שנה—טבע המקרים האלה אשר כבר היו דומים לעם היקזאס ולעם ישראל כאחד. הוליכו שולל את העם לחשוב כי כהן הרועים אשר היה נקרא אוסרסיף החליף את שמו בשם משה . והדברים האלה אשר זכרום הכותב מפי השמועה הם לבדם נגד האמת ·

חויתי את דעתי כי אין הסופר מאנעטא מדבר מעם ישראל כלל באשר לא זכר את שמם. וכי שני הספורים הנפרדים הם כמשלימים זה את זה. רוח עועים התעה רבים להטות אחרי יאזעפוס ולהעיד את המצרי על אמתת המסופר בספר התורה ,ויתפלאו על מחוקקינו משה דברים אשר לא כן · בחשבם עליו כי היה בראשונה כהן בעיר העליאפאליס ושרת לפני השור מנעוויס שור אוכל עשב אשר עמד בהעיר הזאת. או יחשבו לכל הפחות אשר המורה הזה איש עברי מאחיו קבל את חכמתו מחכמי מצרים. וצמח מזה הדעה הנפסדת אשר חכמת ישראל שהיא באמת ערבית מזרחית ויסודה במחשבת בני שם נוטעה בארץ לא להם על אדמת חם מצרית אפריקאנית *) וזו עדות שאין

*) יש בדת ישראל חוקה אחת או מצוה אשר נוסדה לדעתי להוציא את המחשבה הזאת מלב . והיא כל המנחה אשר תקריבו לה׳ לא תעשה חמץ (ויקרא ב יא) והנה כפי שיזכירו החכמים ממדות המצרים הישנים היה אצלם לחם חמץ דבר שנקודשה והקריבוהו לגבוה . לסימן כי המה כבר עמדו במדריגה גבוה בשלמות (ציוויליזאציאן) כי כאשר לחם הנעשה ע״י תחמצת הוא לחם מלאכותי וחשוב במעלה מן המצה אשר לא נתחמצה שהוא לחם טבעי לחם עוני . אשר הערבים רגילים בו (הערבים רגילים במאכל זה עד היום והנוסעים ביניהם יראו תמיד איך יאפו את מלחם על פחם גחליהם) כן כבר גדלה מעלתם על מעלת הערבים שהם במצב עני תם דל, והלאה המורה בהחוקה הנזכרת לנטות בלב הכהנים השועדים.

שאין אנו צריכים לה. כי המקראות יספיקו להם לבדם ובתוכם לא יתערב זר. וכפי הנראה לא דבר מאנעטא מעם ישראל בשום מקום מספרו. באשר לא זכרו יאזעפוס אשר היו לפניו כל ספרי הכהן בשלימותם וטעם הדבר מבואר כי הוא לא כתב רק על פי דה"י וגם ע"פ מונומענטי עם מצרים הישנה ושם יפקד מקום העם הזה — וזה מהרבה טעמים אם בעבור כי העברים ממשפחת יעקב ויוסף מעטים היו בכמותם ולא היו מתאחדים מכל יתר העברים אחיהם אשר בשם „ערביים„ היה נודעים לכל אדם. ואם בעבור כי הארץ אשר בה ישבו העברים היה נכלל בשם הכולל לכל המחוז „ כנען„ ובאמת שתי השמות האלה רמוזי ע ר ב י י ם, כ נ ע ן נמצאים בכתב החרטומים על אבני מצרים כאשר נראה לפנינו. וגם אבאר כי כל התלאה אשר מצאה את העברים במצרים היתה על ארצם ועל נחלתם ארץ העברים או כנען אשר הובאה תחת עול מצרים. ולא ארכו להם הימים תחת הממשלה הזאת ורק עלו מן הארץ ולא עשו רושם. ועם זה אין מקום לתמיהה על אשר הזריסו המצרים מכל המקרים האלה — ולסוף שמחו רבים כמוצאי שלל על דברי מאנעטא בחשבם לשפוך בוז על נדיב. עם נקי ישראל (כאשר קרה מחדש להכהן אשר נתוכח עם היהודי הנכבד החכם איגנאץ קוראנדא בחצר המשפט אשר בקרית ווינא (13 מאיי 860) (יעוין עלי אסט דייטשע פאסט מהיום והשנה הזאת) כי אין הכהן המצרי מדבר מעם העברי כלל. ואין התואר מצורעים ראוי להיות מובן כפי שהבינו המה:

ואני טרם אכלה לדבר מעם היקזאס ואודותיו ואשר כל מגמתי היה לסתר אגודה של הרבה קשרים · להודיע כי לא נמצא שורש דבר מהיסודים לא במאנעטא סופר עם מצרים. ולא במונומענטי העם הזה · ואיך תבנית מקרה עם ישראל בראשיתו היא כתבנית מקרה עם הרועים אשר משלו ואשר נענו אח"כ במצרים בפרך. והאחד הוא כתמונה ראשונה prototyp להשני. עוד אעיר על דבר אחד בלי עמל ויגיעה והיא כי החוקר קרוגר (יעוין מחברת שדה צופים צד 89) יחשוב מעם היקזאס כי היו אינדאגערמאנים (גם מאנעטא אינו אומר על העם הזה כי היו ערביים רק מפי השמועה) אשר מחמת המציק אשור ירדו ובאו למצרים. וגורשו משם אחרי כן ובאו לדעתו ליון · ויתן בהסבה הזאת

טעם

בעונדים להרת בקודם. כי האומה הישראלית מלבה בשלמות מרבית טבעית ולא מצרית. ונראה על הקרבת מצות לגבוה. וגם אודות הדבר הזה בצאת ישראל ממצרים באשר לא אבו לשמוך בעול שלמות מצרית ויפנו וילכו למו. שמו לב על הבדק יותר מעל דברים אמרים וקבלו עליהם ועל זרעם לאכול את המנה לחם עוני. כי בהלחם הזה נמצא הסימן היותר מפריד בין המצרי והערבי כנ"ל:

טעם לאינדאגערמאניסמוס של הלשון היוני . ואולי יתכנו גם דברי מאנעטא כי העם הזה אשר' כפי עדותו היה מספרם רב מאוד בכמו 24000 איש נפרדו לשתי מחנות מהם ליון ומהם לארץ יודעא ; ואולי כבר יהיה ישוב העם הזה בהארץ אשר נתאחזו בה היהודים אחרי כן סבה לכמה מלות הודו = גערמאניות אשר קננו בלשון העברי — והשיב אל דברי :

האומה הישראלית אינה צריכה לעדות שום סופר או ספר על מחשבתה כי הוא ובני שם . (סעמיטים) ולא על ישנה הנוכחי כי הוא חוץ מהסינים והערבים היותר ישנה בין האומות אשר הם חיים היום על פני האדמה . וספריהם הנכבדים יספיקו לבדם לדבר ממנה ואודותיה . ואם כבר יחשבו כל פילוסופי וחכמי זמנינו כי רק על פי הידיעות המזרחיות אשר נודעו בדור אחרון נפין ענן אור על ערפלי שנים קדמוניות . הלא תועלת פי שנים ביד העם היהודי אשר ספריהם וקורותיהם הכתובים בלשונם המזרחי, נשארים בידם מימי קדם קדמתה : אשר על כן יש לחשוב כי בהיסטאריא הישראלית אין לשאב מים חיים רק ממקור נאמן . ספרי המקראות אשר בידינו ולא ממקום אחר . ועד מקום אשר יד הספרים האלה מגעת לא נקח עצה מיאזעפוס אשר בהרבה דברים נטה בספרו מכתב הקודש , הוא היה הראשון אשר קנא נגד כזבי היונים בהיסטאריא והוא בעצמו נלכד בשחיתותם כאשר ראינוהו מרכיב מין בשאינו מינו . וללא אב לו בן יתן וגזר אומר על הרועים מעם היקזאס כי המה אבות היהודים ואבותיו . גם העתקת התורה על פי שבעים זקנים יונים נכתבה במקומות הרבה לבד כפי המחשבות אשר משלו בהם ולא כפי האמת כאשר נראה לפנינו במאמר „חשבון חדש בשנות שעבוד מצרים“ וכן חשבו חז"ל מהעתקה הזאת באמרם לא היה יום רעה לישראל כיום שנכתבה בו התורה יונית וכו' : ואין ספק אשר האומרים כן כבר הרגישו איך נשחת על ידם טעם הנוסח הקדמוני (אריגינאליסע טעקסט) ואיך כבר נלכדו גם הם ברשת היונים, ואין אני אומר כי היהודי היוני יאזעפוס והיהודים היונים מעתיקי התורה לא היו יהודים גמורים לכל דבריהם . חלילה ! כי בימיהם ימי קדם משלה היהדות (יודענטומס) במחשבת העם למעלה למעלה מעל כל כתב או ספר . (וזה סוד תורה שבע"פ) והספרים היו נחשבים אצלם למעשה ידי סופרי האומה מעשי ידם להתפאר עד שלא היו יראים מחטוא נגד היהדות בחוותם את דעתם . לא כן בזמנים הבאים אחריהם היהדות :

היהדות נכנסה לפני הספרים ותהי להם אם עובד וכל העם נלכדים בפח הביבליאלאטריא *) אשר למדו מפרס וישמעאל, ויש ללמד זכות על כל זה בתועלת האומה, בכל משך ימי האפלה אשר משלה בבינת אדם עד כלות המאה האחרונה, והעת לחדש ימינו כקדם להעלות את היהדות גם עלה ולהשיבה על כנה; — העירותי על כל זה את הקורא לדבר על לבו למען אורהו את הדרך החדש אשר ילך בה בלכתו לשאב מים חיים היא מקרה העם הישראלי ממקור ספרי קדשינו הנאמנים, ועתה אבוא בעת על החקירה ואומר:

ארץ העברים היא ארץ מולדת האומה הישראלית אשר אנשיה בשם עברים נקראים עד היום, והיא לדעתי אחד עם ערבים בשנוי מבטא (וכן מצאתי בשם החכם וויל) וכמוהו רבים, ואחד מהם הוא ישמעאל ואישלאם, כי העם העברי כמו הכשדי והסורי נפרדו ובאו מן הערבים שהם אומה ראשית לכולם, העברים היו יותר קרובים לאמותם ומשכנם היה לשני חופי נהר ירדן, המקומות עיי העברים, הרי העברים, אשר כבר היו מונחים לירכתי הנהר הזה לנגד מדבר ערב הם עדים על זה לדעתי, וכפי עדות הכתובים כבר היו נודעים בשמם הזה בימי מלכי מצרים מדינאסטיא הי"ח בימי פרעה של יוסף, ופרעה של משה, כאשר נראה בצדק מן מאמר גנב גונבתי מארץ העברים (בראשית מ טו) אשר הושם בפי יוסף, ומן מאמר ושם אתנו נער עברי עבד (שם מא יב) בפי השר, גם משה יאמר אלהי העברים נקרא עלינו (שמות ה ג) והנני בזה נגד המחשבה המקובלת אצל רבים והיא כי העברים נקראים כן לבד על שם אביהם אברהם העברי, הראשון אשר היה נקרא כן מטעמים ידועים אצלם, כי המחשבה הזאת היא לדעתי נגד הכתובים הנזכרים, כי איך יתכן אשר יקרא יוסף את כל הארץ לבד על שם משפחתו אשר אברהם השאיר אחריו ברכה בהארץ הזאת, ואשר כפי עדות הכתובים לא עלה מספרם אז יותר מעל שבעים נפש, או מי זה בחצר מלך מצרים יכיר את המשפחה המעטה הזאת עד שיבין דברי השר אשר הזכיר יוסף אל פרעה? טוב נאמר, כי לא יוכלון המצרים לאכול את העברים לחם כי תועבה הוא למצרים. (בראשית מג לב) ויש בזה לדעתי הוכחה גלויה כי לדעת התורה ראוי שיובן בשם עברים ערבים, כי החוק לא יתכן רק נגד האומות ולא

נגד

*) מורא ספר כמורא שמים:

נגד המשפחות *) ולדעתי לא תיאר הכתוב את אברהם בשם העברי רק בלשון נופל על לשון אברהם העברי בהיות שתי השמות האלה שוות בהברתם לשמע אוזן, ואף שהיה מאור כשדים לא היה נמנע מלתארהו בשם עברי בעבור מאבנו הערבי. וגם מפני שכבר נתאחז בין העברים. והיה כאחד מהם לדבר את לשון העברי, והטעם הזה נזכר גם במדרש רבה (פרשה מב) בזה"ל "שהוא משיח בלשון עברי" ע"ש, נראה איך גם בעל הדעה הזאת יחשוב אשר הלשון העברי קדם לאברם העברי, והם אמת הדבר כאשר העיד האמורא ר' חסדא עיברא זעירא דכותא היא אור כשדים (ב"ב דף צא) יכול להיות כי הכותב קורא לאברהם העברי. על שם העיר עיברא זעירא אשר יוליאהו משם **)

ויש עוד שמות אחרים להאומה הזאת כמו ישראל, ישורון, יעקב, יהודה, אפרים, יוסף, ומזה נוהג כנהן יוסף (תהלים פ') ובית יוסף להבה (עמוס ז) ונמצא מי שקרא לכל האומה בשם יזרעאל ומזה והם יענו את יזרעאל (הושע ב ד) ולכל אחד ואחד מהשמות האלה סבה פרטית הם

*) אונקלוס יאמר בטעם המיקה הזאת: ארי בעירא די מצראי דחלין עיבראי אכלין ע"ב. ושלש תשובות בדבר א' האם המצרים בעצמם לא אכלו בשר? ב' אם הדבר כן ראוים היו המצרים שלא יאכלו בשר עם כל אומה ולשון ולא עם הערבים לבדם. ג איך נבין בשר בשם לחם כנאמר בכתוב, ועל כן אני אומר כי הטעם בזה יכול להיות בשני אופנים: אם בעבור כי המצרים היו במלחמה תמידית עם הערבים בכל משך ימי דינאסטיא הי"ח (אשר בימיהם קרה מעשה יוסף) [...]ר זה היה מונח בטבע האומות הישנות ובימוד המזרחיות אשר המתלחמים ביחד שהם בטבע אויבים זה לזה לא יאכלו לחם ביחד, כי אכילת הלחם ביחד הוא סימן לברית אחוה (המנהג הזה עומד בתקפו עד היום בין הערבים יעוין רוזענמיללער על כתוב ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין (בראשית יד יח) ואם בעבור כי הלחם היה הסימן היותר מפריד בין המצרי והערבי כאשר הערותי בהערה הקודמת. ואך יהיה בזה איך שיהיה אונקלס יצא פה מוץ לגדרו, כי בא לפרש במקום שלא היה לו רק לתרגם: ואולי לא היה לפניו הכתיב כגירסתי וכבר מלאו בו ידים וכן מוכח מן כפל המלות כי לא יוכלון לאכול מניעת היכולת במקום הזה טיבה? ובאם ננקד אות יוד של מלת יוכלון בשורק אין אנו צריכים למלת לאכול כלל:

**) יש סעד לדברי האמורא הזה מדברי הרמב"ם בספרו מורה נבוכים ב"ע לשלישי. הביא שם בשם ספר אחד ערבי כי אברהם נתגדל בכותא Cuta ויש מזה להוכיח כי הראשונים הוכיחו את דבריהם אלה ע"פ השם אור כשדים (עיברא זעירא דר"ח) אשר היה גלוי וידוע בהמקום הזה לכל אדם. ובלאולי זה כלאה למצוא טעם לאלה אשר אמרו על אברהם כי היה מכותא.

אם במקרים אשר קרו להאומה, ואם בהמקויות אשר נתאחזה בהם והמחפש אחריהם יעשה טוב אם ינהג בהם כאשר ינהג החוקר בטבע המציאות, פעם ישפוט מהסבה על הפעולה ופעם בהפך, ואני אדבר מהם בכל עת שיבואו לידי.

והנה כבר ידע כל אדם איך סבה אחת מיוחדת תמשול על פני כל היסטאריא הישראלית, והוא עליית ישראל מארץ מצרים אל המדבר. ונזכרת לא לבד בספר התורה אשר בו רובי החוקים אשר נתנו לעם ישראל נתלים בהסבה הזאת. ורק גם בכל יתר ספרי האומה הראשונים. כל הנביאים אשר נבאו לעם ישראל יבואו עליה תמיד בתוכחתם את העם. הכתובים והיתה מסלה לשאר עמו כאשר היתה לישראל ביום עלותו מארץ מצרים (ישעיה יא) חי ד' המעלה אותנו מארץ מצרים (ירמיה ב' ו') וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים (הושע ב יז) ועוד רבים אחרים בספרי הנבואה המה מהמין הזה, והנני מדבר לבד מעלייתם ולא גם מירידתם אל הארץ הזאת · כי אין המקרה הזה נזכר רק בספר התורה לבדו. ובהספרים אשר סופריהם כבר קראו את כל הכתוב בספר מהחל ועד כלה, כהמשורר בתהלים באמרו שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף. ויבא ישראל מצרים וכו' ויוציאם בכסף וזהב (תהלים קה) ולא במקום אחר, ובראשית ההשכלה ידמה כי הכל אחד. כי מהעליה אשר זכרו כבר יש לשפוט על הירידה אשר קדמה לה · ואחר הבחינה נראה כי אין שני המקריים האלה נתלים האחד בחברו בהכרח, ואלולא גלתה לנו התורה מסבת רדת יעקב ובניו מצרימה. לא היינו יודעים מספרי הנבואה · רק מעליית ישראל מהארץ הזאת אל המדבר ע"י האחים משה ואהרן, (מיכה ג) ולא בלעדי זה, והנה מגיע את הבחינה הזאת בדרך קצרה · ובאופן קל מאוד כפי האפשר.

ההיסטאריא תלמדנו לדעת. איך במצרים הישנה כבר מלך מלך אחד ושמו סאסאסים או סעסאסטרים, אשר הפליא לעשות מכל אשר לפניו כבש ארצות רבות באפריקי ואזיא · וישם עליהם שרי מסים, וביחוד גבר ידו על הערביים שכני המצרים, אשר התגרו תמיד מלחמה גם עם המלכים אשר היו לפניו, ענה בכבל נפשם והוליך רבים מהם שבי למצרים לעבוד בהם עבודת פרך. והיה לאהוב אבנים מהררים לבניניו הרבים והעצומים במאד מאד. והדברים האלה אשר כבר ספרו לנו מהערודאטוס ודיאדאר מסיציליא היו נחשבים ימים רבים למשלי הבל, עד אשר נפתחו עיני חכמים חוקרים

בקדמוניות

בקדמוניות מצרים בדורותינו אלה. ויחלו לקרות כסדר כתב חרטומי מצרים הראשונים (היעראגליפענשריפט) ויראו וידעו כי לא שקר ענו המזכירים היונים ברוב דבריהם אלה, כי כל ארץ מצרים מלאה מאבני זכרון מעשה ידי הכובש הזה, אשר נלאה בעמים רבים. ועם העברים אשר כבר הובאו תחת עול מצרים · כי מאז גרש טעטמוזים את הרועים היו מלכי מצרים מדינאסטיא הי"ח במשיגי גבול וישלחו ידם בכל ארצות בני קדם, עד כי באו ארם נהרים וארם צובא (מעזאפאטאמיען) כאשר יורה על זה שם נ ה ר י ם Naharina החרות על אבני זכרון משושלתא הזאת: וגם בארץ סוריא בעצמה מצאו הנוסעים החדשים אבן מזכרת מעשה ידי סעזאסטרים הכובש (מקומה אצל העיר ביירוטה על חוף, הנהר הנקרא נהר אל כלב) ואת האבן הזאת ראה גם הערודאטוס וקורא להמקום אשר היא בו סוריא הפלשתית (פאלעסטיינישעס סיריען) (יעוין הערודאטוס ספר ב' סי' קה) ובזכרוני מצרים מהמלך רעמסס השלישי (לדעת שאמפאלליאן ורוסיליני היא רעמסס, היא ארעמסים אשר מלך ס"ו שנה כפי יאזעפוס בשם מאנעטא) נמצא את הארץ הזאת נחשבת בין יתר הארצות אשר היו תחת ממשלתו השמות כ נ ע ן פ ל ש ת י ם ח ת י ם נזכרים בפירוש בכתב החרטומים על שם המלך הזה בהארמון הנקרא מעדינעט הבה בארץ מצרים, גם הסופר הרומי טאציטוס מספר איך זקן אחד מכהני מצרים, שח לגערמאניקוס שר צבא רומי אשר היה בארצם · כי אחד ממלכי מצרים ושמו ר ע מ ס ס כבש ארצות רבות באזיא. (אנגאללען ספר ב סימן ס) וכל אלה הם עדים נאמנים על ארץ כנען אשר ארץ העברים היתה אחת ממחוזותיהם, כי הובאו תחת יד מצרים בימי המלכים אשר בשם ר ע מ ס ס (ראמעססידען) היו נודעים בתבל:

שוב תלמידינו ההיסטאריא המאומתת ע"פ ידיעה החרטומית, כי איזה שנים אחרי רעמסס השלישי שבו המצריים לגבולם והשקוט הארץ מהם, וזה היה אם בסבות פנימיות ודברי ריבות אשר נולדו בתוך ארץ מצרים בעצמה כפי שזכר מאנעטא, ואם מפחד האשורים אשר החלו לפרוץ באזיא כפי שיחשבו החכמים המדברים ממצרים הישנה, ואם אין להעלים אשר הם שונים בדעתם בנידון הזמן אשר בו היה חי הכובש המצרי הנזכר ואיזה דינאסטיא הוא נחשב. ואם המלך רעמסס ג' אשר שם כנען חרות על זכרונותיו הוא בעצמו סעזאסטרים או רעמסס אשר זכרנו או הוא אחד מהמלכים אשר מלכו עוד אחריהם, וזה כפי השיטות אשר להם בחשבון שנים · וכפי מחלוקותם בשלשלות מלכי מצרים, דבר זה הוא לדעתי הכל אחד אצל החוקר העברי. אשר כל מגמתו היא היסטאריא ישראלית ולא מצרית. כל עוד אשר נדע ברור

כי

כי כל המקרים הנזכרים לא מצאו להם מקום בארץ כנען רק בטרם נכבשה הארץ לפני יהושע, כי מהזמן הזה והלאה · קורות הארץ הזאת נודעות לכל אדם ע"פ ספרי המקראות אשר בידינו · ואין ספק אשר הספרים האלה לא היו מחרישים ממעשי סעסאסטרים בסוריא · או רעמסס השלישי בכנען . באם קרו כדברים האלה בימי הזקנים והשופטים אשר האריכו ימים אחרי יהושע, וגם הכובש יהושע בעצמו · נלחם לבד בשלשים ואחד מלכים קטנים אשר משלו בכנען ולא בחיל מלך מצרים העצום, וע"כ נאמר בהחלט כי המצרים כבר חדלו ממשול בכנען בעת החל יהושע תת פחדו על תושבי הארץ הזאת, וכבר כלו השנים לרעמסס ג' בימים האלה ·

ואחרי אשר נתאמתו אצלינו שתי המסבות הללו א' מסבת ממשלת המצרים בכנען · אשר בה ישבו העברים ב' מסבת שביתת הממשלה הזאת מהארצות האל ונסיגת המצרים לאחוריהם · עוד מקום אתי לבאר כי הישראלים עלו עם משה ממצרים במשך זמן הממשלה · ושבו אחרי כן לאחוזתם עם יהושע אחרי אשר שבתה הממשלה הזאת מן הארץ · כאשר אבאר כל זה בדברי מן השואת הזמנים בין קורות עם ישראל ומצרים. — ומעתה יש מקום להתבוננות, כי אלה מסיפרי האומה אשר לא קראו את כל הכתוב בספר תורת אלקים מפורש, ורק ידעו לבד מקרה צאת ישראל ממצרים על פי המסירה, כפי שהיה חקוק בזכרון האומה · חשבו כי העבריים אשר ישבו בארץ סוריא או כנען והיו נאנחים תחת שעבוד המצרים, עלו מן הארץ אל המדבר באשר לאו נשוא את עול מצרים הכבד, וגם בעבור היותם נפרדים מהם במחשבה אלוהית, שם נהיו לעם על ידי מושיעם משה, המושה עמו (ישעיה ס' טו) אשר נתן להם חוקים ומשפטים ישרים · ואשר הוציא את מחשבתם באלוהית לפעלות אדם (נערעמאניא) ובגלל הדבר הזה רגילים הנביאים לכנות זמן המדבר ולא זמן מצרים בשם נעורי האומה כי בהזמן הזה היה נמצא אצלם נקודה המתחלת להעם האלוהי (רעגעליאנס געגאססעגשאפט) הלא נראה איך הנביא ירמי' יאמר: זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך *) לכתך אחרי במדבר (ירמיה ב) והנביא הושע מדבר מזמן המדבר

*) בא וראה איך נביאי ישראל דברו מהמקרים האלה איש איש כפי ידיעתו מהם וכפי קריאתו בהספרים אשר היו נשמרים בידי הכהנים שומרי הסף המקדש · הלא נראה איך הנביא ירמיה הרבה לספר בשבח נעורים אשר להאומה הישראלית בלכתם במדבר אחרי אלוהיה, ועל הענין הזה בעצמו ישיר שיר מדם המשורר בתהלים · כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון (תהלים ע"ח) וכן חשב הנביא יחזקאל באמרו וימרו בי בית ישראל במדבר (יחזקאל כ יג)

המדבר כמיום לדת האומה , כי כן יוכיח את העם : פן אפשיטנה ערומה והצגתיה כ י ו ם ה ו ל ד ה ושמתיה כ מ ד ב ר ושתיה כ א ר ץ צ י ה (הושע ב ה) והכוונה אשר יגרשו שנית מארצם וישארו ערומים מנחלתם כאשר בזמן המדבר לא היה להם חלק ונחלה בארץ : ובמקום אחר הוא אומר לכן הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדבר וגומר וענתה שמה כימי נעוריה , וכיום עלותה מארץ מצרים (שם יז) ואמנם התורה המיועדת להיות ספר כולל ביד האומה הישראלית וראש וראשון לכל יתר ספריה . תספר את מקרה יציאת מצרים בביאור יותר רחב , אשר לא שערום הנביאים איך יוסף אחד מנכדי אברהם היה השליט בכל ארץ מצרים · ואיך נתגלגל הדבר וירדו אבותינו שמה במתי מעט משפחה אחת קטנה בעלת שבעים נפש , ואיך המצרים ענו רבים מהעברים בעבודת פרך . *) כאשר היו נהוגים לעשות בהשבוים הערביים אשר נלחמו אתם . וכאשר עשו בהטמאים שרידי עם היקזאס ואת כל יתר הדברים הנודעים לכל אדם · ובאמרה כן גלתה לנו גם היא כי העבריים כל עוד היותם במצרים ישבו בארצם כנען או ארץ העבריים בכל משך השנים אשר הארץ הזאת היתה מס עובד למצרים . והעד א ר ץ ג ו ש ן אשר שמה ישבו העברים לדעת כתובי התורה , את הארץ הזאת נמצא אחרי כן נחשבת בין הארצות אשר כבש יהושע בנגב ארץ כנען לצד מצרים , ואשר הפיל לנחלה לבני ישראל (יהושע טו) ואין לדעתי הפרש אחד בין גושן המצרי וגושן העברי , רק כי המצרים אשר כבר הרחיבו את גבולם עד תוכה של אזיא למעלה מלשון הארץ הנקראת סועץ , שבו אחרי כן לגבולם ועזבו את הארץ ביד הכנעני יושב הארץ , ויכבשוה העברים

אחרי

---

*) המבארים יפרשו את המלה הזאת duritia וזה לבד על פי הענין · ולא על פי הוראתה העצמית שהיא ש ב י ר ה ויש לו אח במקרא בשירש פ ר ק מפרק הרים (מ"א יט יא) גם המלה הגערמאנית brechen אשר לא גילה אדעלונג על מחצבתה היא לדעתי מהשורש הזה וכן יבטוה האנגליים ב ק ו ף break ובנידון שלפננו הוא מוסב על שבירת אבנים מהררים (שטיינבריכע) כפי שהגדתי בפנים · גם אומר כי החוק לא תרדה בו בפרך (ויקרא כ"ה מ"ג) היא אזהרה לבל יעבוד בעבד עברי לחצוב אבנים מהררים כאשר כבר עבדו המצרים בישראל : וכן תלה הכתוב שם את החוקה הנזכרת במקרה הנזכר . ואם איננו כן נתנה התורה את דבריה לשעורין כי לא נדע שעור פ ר ך duritia כמה היא ואין בזה נ"מ לדינא כי כבר מדל שעבוד הגוף מהיות נהוג בינינו ואין אדם עושה באדם דבר נגד רצונו .

אחרי כן בימי יהושע ושבו לאחוזתם עד שנתישבו בהמקום הזה בעצמו אשר היו בו בראשונה טרם עלותם משם גם, השבעים יאמרו על גושן „גושן הערבית" כי באמת היא נחשבת לאחת מארצות ערב ועד היום הארץ הנקרא סועץ והגפיה, מיושבת היא מן הערבים, ולשוא תמהו ע"ז רבים :

גם יש להתבונן איך התורה קראה את הארץ אשר ישבו בה העברים במצרים א ר ץ ר ע מ ס ס (בראשית מז יא) והוא לדעתי להורות כי אין לחשוב את הארץ הזאת בין אדמת חם ארץ מצרים · אשר באפריקא · ורק בין הארצות אשר כבשו המלכים אשר היו נקראים בשם רעמסס (רעמעססידען) באזיא. (כאשר כבר ראינו כי ארץ כנען היתה תחת יד רעמסס השלישי) וקראה את הארץ על שמם :

ובאם נביט בעינים פקיחות על הכתובים המדברים ביציאת מצרים. נראה איך ברצותם לספר נס של ים סוף ישכילו לאמר וישובו ויחנו (שמות יד ב) כי בהיות מושב העברים נמצא בהארץ אשר היא למעלה מלשון ים הנקרא ים סוף · הנוגע בארץ סועץ המפרדת בין אזיא ואפריקא. נלאים לבאר כי מסעם אל הים הזה היתה תשובה לאחוריהם לצד מצרים, להערים בזה על פרעה למשכו ברשת אשר פורש לרגליו בנס של ים סוף. והמשכילים יבינו : *)

והנה חוץ מהאותות והמופתים אשר ייפו את מקרה יציאת מצרים בנשגב ונעלה משכל האדם. ואשר כבר רמזו עליהם גם סופרי המקרא, המקרה הזה רצוני אשר תושבי הארץ עלו מארצם בעת עלה האויב עליהם איננו יחיד במקרה הזמנים · וכן עשו עמים רבים אחרים. ומהם הפרסים הישנים המחזיקים בברית זאראאסטער נביאם, רבים מהם עלו מן הארץ בעת פשטו גדודי המאמדים על מגרשי אדמת מולדתם · ומלטו להם על נפשותם בארץ הודו אשר הם בו עד היום מתנהגים כפי הדת הישנה אשר בידם. וגם

מן

*) ראיתי לבאר פה את המקרא סגר עליהם המדבר (שמות יד ג) כי הוא סב לדעתי, על החומה אשר נבנתה להגין בעד ארץ מצרים נגד הערבים · כפי שנזכר בספרי דיאדאר, (1. 75), והחכמים הקדמים יקיימו אשר החומה הזאת נבנתה על ידי המלכים מדינאסטיא הי"ח, כי מאז גרש טעטמזים את הרועים והרחיב את גבול מצרים לצד המזרח, בנו המלכים אשר באו אחריו חומה גדולה למען יהיו חומה בעד מן האויבים לבל יעפילו לעלות שנית בארצם, והחומה הזאת היתה נמצאת בחבל העיר פ ע ל י ז י ו ם הנקראת עיר טיפאן או ב ע ל צ פ ו ן, נמצא כששבו ישראל אל העיר הזאת, לא היה להם מקום לעלות אל המדבר בלתי דרך הים, וזה ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר וגו' ורדף אחריהם (שם יד ד)

מן העברים לא יחלצנו שום דבר לחשוב אשר עלו כולם מן הארץ ורק אלה אשר קנאו להמחשבה באלוהית אלהי העברים ונספחו על בית יעקב. ולא כל יתר הערבים או העברים אחיהם אשר היה נקלה בעיניהם לכבד את גלולי מצרים כובשיהם. דמיון לזה נמצא לחז"ל על כתוב ולא שמעו אל משה. (שמות ו ט) מלמד שהיה קשה בעיניהם לפרוש מע"ז (שמות רבה פרשה ט') וכן אמר יחזקאל ואת גלולי מצרים לא עזבו (יחזקאל כ ח):

ואמנם בטרם אביא במאזני צדק היסטאריא ישראלית עם מצרית למען אחפש ממטמונים אמתת הדברים, עוד דבר לי אל הקורא בדעת כתובי התורה ואחר יראה כל אדם כי אין שום נגוד בין התורה והיסטאריא וכל אחת ואחת עומדת בפני עצמה — הכתובים האלה אשר כל מגמתם לגלות את המקור אשר המחשבה הקננת בעם ישראל באלוהית נובעת ממנו. ואיך נפרדו בה העברים הישראלים מכל יתר הערביים או העברים אחיהם כעמון ומואב אדום והגרים אשר גם לדעת התורה קרובים הם לעם ישראל קרוב משפחה, יודיעו איך משפחה אחת יחידה נסעה ובאה מאור כשדים אשר מקומו בקצה ארץ ערב מזרחית צפונית, לארץ העברים למערבו דרומית של ערב בקצהו השני. ואיך אנשי המשפחה הזאת כבר השכילו לתעב את הפסילים (יהושע כ"ד י"ד) להיות אל הדברים אשר אין בהם חפץ. לשלול אלוהית מצבאת השמים ולהאמין באלהי בלתי נראה המוציא במספר צבאם. ואשר היה נקרא אצלם בשמות הנקובים במקרא, שם אבי המשפחה היה אברם או אברהם והיה נוסע ממקום למקום. הוא ובניו אחריו בכל שטח הארץ אשר נתאחזה בה האומה הישראלית אחרי כן. ולדעת רבים למד את חכמתו ברבים. כאשר אמרו חז"ל על כתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן (בראשית יב ה) יעיין רש"י שם, עד שבאו יעקב ובניו דור שלשים ורבעים לאברהם בארה שבע עיר בנגב ארץ יהודה לגד צוען משם ירדו ובאו לארץ גושן אשר נצנחה אז תחת עול מצרים ועד תוכה של מצרים לא באו, כל איש יודע איך כפי עדות התורה נתגלגל הדבר בסבת יוסף בן יעקב השליט בכל ארץ מצרים באפריקא, ואין להעיר יותר רק אשר כפי טבע המסופר הושיב יוסף את אחיו ואת בית אביו בארץ גושן אשר היתה באזיא המצרית. ולא בארץ מצרים האמיתית, למען ישארו בין העברים קרוביהם ושרשם יהיה פתוח אל מי ארץ מולדתם, ולא יבש בין המצרים עם אשר לא שמעו את לשונם ולא הלכו בדרכיהם, כי ברבות הימים כבר היה נקל אשר המשפחה הקטנה הזאת, תתערב בעם הארץ והיתה כאחד מהם עד שנביט

על

על מקומה והיה! או אז תאבד מרגליות טובה מכלל העולם! והיא המחשבה הישראלית באלוהית אשר רחקה מאוד ממחשבות המצרים בה, כי בכל חכמתם הרבה עדן לא הגיעו לדעת סבה ראשונה בטבע המציאות. ורק כבדו את כחות הטבע בעצמן באלוהית. עד שעבדו לשמש ולירח אשר פעולתם היא היותר מוחשת בנבראים, וכפי הנודע מוצא הדבר קיים את מחשבת יוסף, כי באמת חלקו למו העברים מן המצרים ועלו מן הארץ, והכתובים מספרים ממנו, איך דבר מהעליה הזאת באר היטב. וצוה להעלות את עצמותיו מזה אתם (שמות י"ג י"ט) והובאו לזה בעבור קבר יוסף אשר בשכם. (יהושע כ"ד ל"ב) המונח מחוץ לגבול מצרים:

והנה אם כבר שתקו הנביאים מהמקרים אשר עברו על המשפחה אשר ממנה נשתלשלה כפי עדות התורה האומה הישראלית. בהפרידה אותה מיתר העברים אחיהם; שמות אבות האומה חקוקים היו בזכרונם בכל עת, ורגילים היו לקרות בשם את האומה בכללה כאשר נראה מיעקב ויוסף; השם אברהם שגור בפיהם תמיד להיותו הצור אשר ממנו נחצב עם חלקי אברהם כנמצא בספר ישעיה "הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם". "הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם". (ישעי' נ"א א') ואת כל האומה בכללה יקרא בשם זרע אברהם כמאמר "זרע אברהם אוהבי" (שם מ"א) גם שמות נשים נשאו על שפתם להיותן אמות האומה, להביא ע"י זה רגש קודש בלב העם כי לב הבנים נמשך תמיד אחרי אמותם. וחוץ משם שרה הנזכר בישעיה (שם מ"א) עוד נמצא רחל מבכה על בניה (ירמי' ל"א ט"ו) ואין ספק אשר הנביא ירמיה הובא לידי המליצה הזאת בעבור קבר רחל אשר בדרך אפרת; וכן נמצא לחז"ל על כתיב ואני בבואי מפדן ארם (בראשית מ"ח ז') (עיין רש"י); וגם הנביא באמרו הביטו מורה באצבע על קבר אברהם ושרה אשר בקרית חברון (בראשית כ"ג י"ט) *) וזה ואל מקבת

בור

*) חברון בהעיר הזאת ישבו אבותינו בראשונה ומשם יצאה תורה חדשה להעברים במחשבה האלוהית, ובעבור זה תגדל מעלתה בעיני התורה עד שאמרה עליה "וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים" (במדבר י"ג כ"ב) ורצתה בזה לדעתי להודיע כי השלמות העברית קדמה בזמן לשלמות מצרים, (מספר שבע רגיל בלשון העברי להורות על המרובה כנודע, ושם צוען רגיל בפי סופרי המקרא לציין בו את כל ארץ מצרים בעבור היותה מושב מלכים) ועם היות כי אברהם למד את חכמתו ברבים כל עוד אשר ישבו עם היקואס במצרים והשלמות המצרית באלוהית לא נשתלמה כל צרכה רק אחרי אשר נגרש העם הזה משם, נמצא שיש לתורת אברהם קדימה בזמן ולא זו בלבד. ורק רצתה התורה להקדים את בנין חברון העיר העברית

אשר

בור נקרתם . כי הקברים האלה היו מכובדים ונודעים לכל איש ישראל ויהודה · (המנהג לשית כבוד לקברי גדולי האומה משל בכל עמי המזרח הישנים . פיראמידי עם מצרים הנוראים . אינם רק קברות גדולי מלכיהם . ומעט מזעיר מהמנהג הזה עוד נשאר גם בידינו עד היום) וכל השמות האלה אשר היו חיים בזכרון האומה . ואשר דמו גם לידע את מצבותיהם ואת קברותיהם העירו את רוח התורה להקיץ ישני אדמה, לצרפם אחד אל אחד לנפוח בהם רוח חדש, ולתתם לפני העם כלולים בהדרם ויפים כיד ד' הטובה עליה למען ילמדו בניהם לעשות כמוהם ולבא עד דור אבותם :

ולא אל התכלית האלוהי לבדו יריצון הספורים האלה, ורק גם לתכלית זמני או מדיני; (צייטליך אודער פאליטיש) כהספור מהבריתות אשר כרתו בין האבות ובין מלכי פלשתים שכניהם — על פי אבוד זכות אבימלך על הבאר אשר חפר אברהם לדעת הכותב ; (ואשר לדעתו עיר באר שבע נקראת על שמה) רצה להגדיל זכות ישראל על העיר הזאת . — באר שבע היא שם מקום בגבול יהודה ופלשתים , ומקומות כאלה המונחים בין הגבולים , יתנו תמיד סבה לחרחר ריב בין השכנים אודות אחוזתם, עד שרצה הכותב להפיך בזכות ישראל ותיקר הדבר הזה בעיני הסופרים , עד שנכפל בזה הספור . א' לאברהם ב' ליצחק . (בראשית כא לא כו ל"ד) וכן יתתור ליתן טעם בעברי על שמות המקומות גלעד ומצפה המונחים בגבול ארץ ישראל נגד המדבר , באמרו כי הם נוסדים מיעקב ולבן ונקראים כן על שם מעשה שהיה · (בראשית לא מח) וכן יתן סבה לעיר מחנים (שם) המונחת על הגבול

(אשר קדמה גם לאברהם) לבנין צוען עיר מצרית ולתת בזה מעלה יתרה לגזע הערבים (בני שם) מעל גזע המצרים (בני חם) והנני אומר כי המאמר קרית ארבע הוא חברון (בראשית כג ב) ראוי להיות מובן קרית ארבא והכונה קריה ערבית (השם ערב היא ישן נושן מאוד, ורגיל בפי סופרי המקרא ואף שנכתב פה באלף אין זה לדעתי רק חלוף אותיות) וחז"ל גם הם כבר הבינו (סוטה פרק ז) כי בכתוב וחברון שבע שנים נבנתה וגומר הכרצה בו להפיך בזכות העיר הזאת והקשו אפשר אדם בונה בית לבנו קטן קודם שיבנה בית לבנו גדול ומאשר ידעו יושן האומה המצרית לא רצו להכיר משפט הקדימה בזמן להעיר הקטנה חברון, ובארו נבנתה מבונה (משובחת) כי מה שטעם צוען בז' שנה היא שטעם חברון בשנה אחת וזה נגד האמת ואיך יורה שורש בנה על השבח ? ואולי בנו על המלה הרומית bonum הדומה בסברתה לשורש בן : ואין אנו צריכים לכל זה כי העיר חברון יכולה להיות בנויה מאת הערבים בארץ כנען אשר כל יתר יושביה באו מאדמת חם ובגלל זה בחר אבינו אברהם להשתקע בהעיר הזאת מעל כל יתר הערים זולתה :

הגבול בעבר הירדן, וגם מקומות רבים אחרים נתיחסו להאבות האלה ומחשבה אחת תרחף על פני כל אלה, והיא להודיע כי זכות האומה על ארצות ישראל ויהודה, בלתי נוסדה על משפט הכבוש לבדו שהיא המשפט אשר לאיש זרוע על החלש ממנו, ורק גם זכות אבותם מסייעתם אל הקנין הזה, וכבישתם את הארץ לא היתה רק תשובה לאחוזתם נחלת אבות Revendication, ואולי כבר הועיל להם הזכות הזה אחרי שובם לארצם מבבל בימי כורש, נגד התואנות אשר בקשו להם אחרים, ואף שגם הזכות הזה לא נתבאר בספר התורה. רק על פי הבטחת אלהי אברהם "לזרעך אתן את הארץ הזאת„. (בראשית י"ב ז) הנזכרת פעמים רבות בפרשיות זה הספר כבר היה די בזה בשנים קדמוניות, וכן חשבו חז"ל מכל הספורים האלה באמרם לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם וגומר, אלא שלא יאמרו הבריות לסטים אתם שכבשתם כו'. ואסמכוהו אקרא, כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים (תהלים קיא ו) (יעיין רש"י בראש פירושו על התורה) והמשפט הזה עומד בתקפו עד היום ביד רבים ממלכי אדמה, וכן אמר יפתח בדורו אל מלך בני עמון את אשר יורישך כמוש אלהיך אותו תירש ואת כל אשר הוריש ד' אלהינו מפנינו אותו נירש (שופטים יא כד):

וחוץ מכל אלה אלולי לא זכרו הכתובים רק את המדות הטובות אשר החזיקו בהם האבות כמו מדת הסבלנות (טולעראנץ) בדעת אלהים הנמצאת ליעקב נכד אברהם באמרו אל קרובו העכו"ם לבן בן נחור אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו (בראשית לא נג) (יעיין רמב"ע) כבר היה די בזה לעשות מאנשים כאלה עטרה לראש האומה הישראלית. — ונבוא עתה לגוף השמות אשר היו חקוקים בזכרון העם. ואשר הונחו לראש פנה בספר התורה,

אברם אברהם השם הזה הוא נבטא בשתי הברות אחת ארוכה ואחת קצרה טעמו נעלם, והכתובים אשר ידמו למצוא לו באור אב המון גוים (בראשית יז ה) מבארים לבד את השם אברהם ולא שם אברם הקודם ובאורם כבר ימצא מן השם ולא בהיפך כאשר יאות אשר השם ימצא מטעם הדבר, ויש רוצים לנתחו אב־רם על שם האב שוכן רמים, ורבים מאנשי המזרח *) קורין לאברהם א ו ה ב א ל (פריינד גאטטעס) וזה מונח לדעתי בשורש א ה ב אשר בשם אברהם, והשם ר ם הוא תואר לאל, וכן הבינו הנביא ישעיה באמרו זרע אברהם א ו ה ב' (ישעיה מא ח) אפס לא כן הבינו הכותב בתורה כאשר ראינו, כי השם אברהם

*) כן הוא בספר אלקוראן יעיין גייגר בספרו: מה לקח מחמד מהיהודים. מאמר אברהם. וגזעניוס בספר המלות, שם אברם.

אברהם שגור גם בפי עמים אשר אינם מבני שם ואין להם הוראה במלות האלה, ואחרים חושבים על ברהמא אלהי ההודים, וזה יותר קרוב. גם השם שרה אשת אברהם מורה על זה. כי כן נקראת גם אשת ברהמא לאנשי הודו, והיא שרה וואסטא Sarawasta כנודע. ורק במה שרוצים בעלי הדעה הזאת לשית מכל הסופר דמיון מליצי (אשר יסודו בהידיעה הנקראת מיטאלאגיא) אין אני רואה ידים מוכיחות לדבריהם וכבר יכול להיות כי האב הזה היה נקרא בשמו על שם אלהי הודו בראשונה, והוא נרדף אחרי כן את המחשבה האלהית כאשר יעשה כל מתקן (רעפורמאטור) בעניני האמונה, והביאה על המדה הנכונה. כפי שהיא ביד האומה הישראלית עד היום, ולא שנה בשביל זה את שמו הישן, כי השם לבדו לא מעלה ולא מוריד, דמיון לדבר אונקלוס הגר בלי שנוי שם· וגם אבינו אברהם גר צדק היה בדעת חז"ל. וכן נמצא אברהם גדול לגרים היה (שמות רבה פרשה א) ואין אני מוצא מניעה מלחשוב כי גרותו היה מן דת הבראהמנים לדת ישראל אשר הוא היה הראשון בה, ואולי כבר שנו הכתובים את השמות אברם ושרי לאברהם ושרה, לקרבם יותר אל העברי, ובאם נחשוב כן אין לנו לשית לב אל כל יתר שמות אברהם ואברהמים. הנודעים לאנשי דמשק ופרס, כי השמות האלה אינם מתיחסים לדעתי אחרי אבי האומה הישראלית אברהם, (עד שנתן מקום אל הספק מי למד ממי?) ורק שונים הם לארצותם וכבר היו נקראים כן דמשקים פרסים על שם אלוה בראהמא, אשר היה גדול שמו בגוים, ונכבד בכל ארצות הקדם, וכל הרוצה ליטול את השם הזה יטול. — אפס באמרי היום כי אין נוסח אחד לשמות אברהם השגורים בפי עמי המזרח לא נכחד כי נוסח אחד לאברהם העברי ולאברהם הערבי. ולתכלית הזה יחסה לו התורה את הבן ישמעאל מהאשה הגר. והובאה לזה לדעתי בעבור השם ה ג ר י ם אשר כבר היו נקובים בו רבים מאנשי הערב ומזה מואב והגרים (תהלים פ"ג ז) וגם בעבור השם א י ש ל א ם אשר הערבים וארצם *) נקובים בו זה הרבה אלפים שנה, ההגרים או האישלאמים האלה מיחשים גם המה את עצמם להאב אברהם, אשר בנה לדעתם הקעבא

*) יעוין בספר ד' הערבעלאט שם אישלאם, ואף שאני בזה נגד כל יתר דבריו הנני מקבל את עדותו בשני דברים, א' כי השם אישלאם וישמעאל אחד המה ושניהם ישנים ונושנים במאד מאד. ב' כי השם אישלאם שם כולל לכל הערב· ואין ספק כי יש בו מן השלום והשלוה (גליקזעליקייט) ושם אראביא המושלמת, (גליקליכעם אראביען) אשר אנשי איירופא רגילים לכנות בו חלקה טובה מארץ ערב, יכול להיות לדעתי העתקה משם אישלאם הנזכר.

הקבעה בעיר מעקקא בית מקדש הערבים עד היום, ואת המחשבות האלה כבר מלא מחמד נביאם נשרשים בלב העם זה רבות כנודע לכל איש אשר קרא באלקאראן וביתר ספרי קורות האומה הזאת. גם כותב התורה כבר הכיר מלפנים אמתת מגילת יוחסין הישנה והנושנת הלזו. ונתן לה מקום בתולדות אבינו אברהם. כי השמות א י ש ל א ם וי ש מ ע א ל מתחלפים זה עם זה כמשפט חלופי מבטא הנמצאים בכל הלשונות ובנקל נמצא לו הוראה בעברי כי שמע ד' אל עניך (בראשית י"ו י"א). גם נתיחסו לו בנים רבים אחרים מגזע הערביים כמו שבא ומדין (בראשית כ"ה ב') כי שם אברהם היה נודע גם בפי כל יתר העממים אשר באו לראות פני אלהיהם בהעיר הקדושה ונקראים ישמעאלים אצל סופרי המקרא (בראשית ל"ז כ"ח) (שופטים ח' כ"ד) והם לדעתו הבנים מהאשה קטורה. טעם השם הזה נעלם אצלי ויש לחפש אחריו בקורות הערבים או בארצם. וחז"ל אמרו על קטורה זו הגר וזה כעין מאמרם יסכה זו שרה וכו' וזה לדעתי בעבור כי שני השמות שוות בהוראתם בארמי ועברי ושניהם מורים על ההבטה, ובעיקר השם הגר והגרים הנני חושב כי הערביים היו נקראים כן על שם היותם קלי המרוץ ברכבם בסוסים. המלה הגרו Hegire נודעת לכל (וכן מצאתי לגזעניוס בשם הגר) והיא מהשורש הזה. והנראה בה היא בריחת הנביא מחמד מעיר מעקקא למעדינא, ועל שם ההגרים האלה יקרא הכותב לאמותם את אברהם הגר. ובכל הספור הוא כמעיר את הקורא להבין טעם השם הזה המורה על הבריחה (פלוכט) כי כן יאמר ותעניה שרי ותברח מפניה (בראשית ט"ז ו') מפני שרה גבירתי אנכי בורחת (שם שם ח') והמשכיל יודע כי ברבות הימים גדלה המבוכה כל כך עד שלא נדע להבחין בין העלה והעלול:

יצחק הנביא עמוס יחיד הוא בדבר לקרות את האומה על שמו בית ישחק (עמוס ז' ט"ז) ובספר ירמיה לו הם בשלושה זרע אברהם ישחק ויעקב (ירמיה ל"ג כ"ו) ומאשר שתקו כל יתר הנביאים ממנו נוכיח כי עקבות האב הזה לא נודעו ולא עשו רושם כיתר שני האבות אברהם ויעקב ולא היה להם ממנו רק קברו לבדו הנמנה ועומד בין הקברים אשר בחברון, (כי הדברים הנודעים כל גדרם נזכרים תמיד בפה מלא מאת הסופרים ולא זעיר שם) ובעבור זה גם התורה לא הורישה לנו ממנו שום מצוה, ולא שום מעשה אשר פעולתה מוחשת במקרה האומה, הברית אשר כרת עם אבימלך אודות העיר באר שבע כבר נאמר גם באברהם — ואך יפה כח האב הזה להיותו עמוד התוך אשר בית ישראל נשען עליו, ואם לא תמצא בו סבות פועלות במקרה

העם

הטעם הנו נמצא להיות נפעל מהסבות האלה, ומציאותו היה מושג ההתפעלות passivität מהסבות הראשיות אשר למקרה אומתנו, בו תימצא נקודה המפרדת את זרע ישראל מכל יתר הערבים בני אברהם ואשר רצתה התורה לבאר לנו במאמרה כי ביצחק יקרא לך זרע, (בראשית כא יב) ובו תימצא נקודת האחים בין אדום וישראל, ועם היות כי אין מציאותו נוגע רק את האומה הישראלית לבדה אין להערבים ממנו שום זכר לא בארצם כישמעאל ולא בבניהם כאברהם. וכפי הנראה לא נודע השם הזה ביניהם רק אחרי אשר קבלו דת נביאם אשר למדם דברים רבים מספרי היהודים · ואמנם רב הוא ערך שתי הנקודות האלה כי כאשר תגדל מעלת האחת לעשות מהאומה הישראלית אומה שלימה ונכבדת בפני עצמה, כן כבר תגדל מעלת הנקודה השנית והיא נקודת האחוה מאדום וישראל להרחיב את גבול שלימות האומותי (נאציאנאליטעט) ולתתו גם לעם אחר הקרוב אליה, מהאב יצחק נולדו כפי עדות התורה האחים עשו ויעקב, או גם אדום וישראל · בהשמות האלה כבר היו נקובים שתי ארצות סמוכות זו לזו מאוד עד שהאחת נכנסת בגבול השנית והם ארץ אדום וארץ ישראל וגם כפי התורה שני האחים תאומים נולדו, ארץ אדום תקרא גם בשם עשו ומזה הר עשו (עובדיה א כא) והבן עשו הוא יצא ראשונה וכן מלכו מלכים באדום לפני מלך מלך בישראל (בראשית לו לא) עד שכמעט רובי המקרים אשר קרו לשתי הארצות בשנים קדמוניות, יש להם תמונות ראשיות במקרה שני האחים, שתי האומות האלה היו מתאחדות במדות בלמודים ובלשון האדומים היו נמולים כיהודים כאשר נוכיח מדברי ירמיה ופקדתי על כל מול בערלה, על מצרים ועל יהודה ועל אדום, (ירמיה ט כד) חשב אדום בין הנמולים *) יהודה ומצרים · וכל סופרי האומה מעידים על האדומים כי היו גבורים וחכמים, ומזה, וחתו גבוריך תימן (עובדיה א ט) **) והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו (שם שם ח) האין עוד חכמה בתימן (ירמיה מט ז) ודברי אליפז התימני רע איוב הכתובים בלשון עברי נשמרים בידינו עד היום, גם איוב בעצמו היה אדומי כי כן נאמר עליו איש היה בארץ עוץ (איוב א א) ובמקום אחר הוא אומר, שישי ושמחי בת אדום יושבת בארץ עוץ (איכה ד כא)

ומאשר

---

*) בדבר הזה נמצא טעות ליאזעפוס האומר כי הכהן הגדול יוחנן הורקנוס לחץ את האדומים למול את בניהם ולהכניסם בבריתו של אברהם אבינו, (קדמוניות ספר יג סימן ק"ח) כי מדברי ירמיה אנו למדים אשר המילה היתה נהוגה ביניהם מימי קדם קדמתה.

**) תימן היתה עיר גדולה בארץ אדום, ובעבור היות משכנה מנגב ליהודה קראו סופרי המקרא את כל הנגב בשם תימן.

ומאשר ספר איוב נתקבל בישראל כאחד מספרי המקרא, מוכיח כי האחדות בין אדום וישראל היתה נמצאת בעת שנכתב החזון (* האהבה והמשטמה אשר משלו בהשכנים האלה בזה אחר זה נודע לכל בעל מקרא, ואך גדלה המשטמה הזאת עד למאוד. מאז פשע אדום במלכי יהודה (מלכים ב כג) ומעת ההיא והלאה גלו כל הנביאים על עונו, כי שתים רעות עשה אדום לישראל בפשעו זה (אנפאלל) כי לא לבד החליש את כח האומה ותלך בלא כח לפני הרודפים אשור ובבל, ורק גם השלים את אויביה לשחתה, ועל כפל הרעה הזאת יאמר הנביא עובדיה אל אדום, "מחמס אחיך יעקב תכסך בושה ונכרת לעולם, ביום עמדך מנגד, ביום שבות זרים חילו ונכרים באו שעריו ועל ירושלים ידו גורל גם אתה כאחד מהם„ (עובדיה א' י"א) ובכל זאת נעשה שלום ביניהם אחרי כן בזמן בית שני (אחרי אשר כבשם הורקנס) עד שבו אדום וישראל להיות ממלכה אחת כבראשונה והאחד היה גביר להשני, ומבני אדום ישבו לכסא בירושלים הורודוס מלכא היה אדומי **) כנודע, וכבר השכילה התורה לתת שנאה ושלום בין האחים עשו ויעקב בעצמם, כי כן נאמר וישטום עשו את יעקב (בראשית כז מא) ובמקום אחר נאמר וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפול על צואריו וישקהו (שם ל"ג ד') יש לי רב אחי יהי לך אשר לך (שם) וזה הכרה גלויה כי אין בלבו על ישראל אחיו גם במעשה הבכרה והברכה תמצא תמונה ראשית לקנאת הממשלה אשר היתה בין אדום וישראל, ואיך כפעם בפעם גבר איש על אחיהו, וכן יבין כל משכיל כי בחתון עשו בבנות כנען ובאזהרת יצחק ליעקב לבל יעשה כזאת כבר הונח יסוד מוסד להאזהרה הזאת בימי עזרא ונחמיה: ויש זכר לשם אדום עד היום בלשון"ים הנוגע בהארץ הזאת הנקרא בפי כל ים ה א ד ו ם (ראטהעס מעער) הוא ים אדום הנאמר בדברי הימים (דה"י ב' ח' י"ח) גם השם עשו Asf עודו שגור בפי אנשי

*) ויהיה לפי זה חתימת החזון (בינעלאבשלום) אחרי הכהן גדול יוחנן הורקנס ועד זמנו של הורדוס:

**) מדי דברי בו אעיר את הקורא על המצוה הנאמרת בתורה לא תתעב אדומי כי אחיך הוא (דברים כג ח) כי היא נתנה לדעתי לטובת הורדוס בן אנטיפאטער האדומי, באשר מלכותו היתה למורת רוח בעיני רבים בהיותה נגד הפסוק מקרב אחיך תשים עליך מלך (דברים י"ז טו) וזה כי אחיך הוא, ויש סעד לזה בדברי רז"ל (ב"ב פרק א) אמרו על הורדוס: אמר מאן דריש מקרב אחיך תשים עליך מלך? רבנן קם קטלינהו לכלהו רבנן ע"ש ואיך נתעלמה מהם הלכה דלא תתעב אדומי? וכו' ויתכן אשר חז"ל יסדו שם את דבריהם על מעשה היה, וגוף הספור לא הגיע אלינו. ובלעדי זה לא נדע מה ראתה התורה לצוות על זה אחרי שלא נותה בשום מקום התעוב נגד עם אחר: וכפי הנראה נתקבל אח"כ גבול הפוק הזה בכתוב "בנים אשר יולדו להם„ : (שם שם ט)

אנשי המזרח עד היום כי כן יקראו לתושבי ארץ אדום בני אספאר
Banou Asfar טעמו בני האדום *) :

ואחרי אשר ראינו איך התורה תיחס חלק רב מן הערבים לאב אברהם, אשר כבר היה גדול שמו בפי כל אנשי הערב, וביחוד ערבים אדומים אשר היו כמעט אויב של האומה הישראלית בימי דוד ושלמה ובימי איזה מהמלכים אשר מלכו אחריהם, ואיך האדומים האלה מתאחדים בישראלים לא לבד באב הראשון אברהם, ורק גם באב השני יצחק ונתאמץ ע"י זה קשר האחוה בין העממים האלה, נבוא עתה לדעת את האב יעקב אבי האומה בתכונתה הנפרדת קהלת יעקב כי באב הזה לבדו קנינה לדעת התורה המחשבה באלוהית אשר למד הפאטריארך אברהם, והיתה לבד מורשה לבניו יוצאי ירך יעקב כי נפרדו בה אחרי כן גם מן האדומים אחיהם, השבלתי נחשבים רק לקו צדדי (זייטענליניע) במשפחת אברהם, האב הזה היא הבן השני בהתאומים אשר הוליד יצחק, (הרמז בזה כי הממלכה הישראלית מאוחרת בזמן להאדומית) והוא מובחר שבאבות וכן אמרו חז"ל מובחר שבאבות יעקב כי חוץ ממה שהוא מיוחד לאומתנו ואין לעם אחר חלק בו כבר התחילו בו חיי האומה ומקריה, וממנו תולדות חיים לשבטי ישראל ודבריו האחרונים כוללים כמעט רובי המקרים אשר עברו עליה בחייה כל ספרי האומה מלאים ממנו והיא נקראת לבד על שמו בית יעקב או גם יעקב לבדו ביתר שאת מעל יתר האבות, שם יעקב נשתנה בפי העם לשם ישראל עד שכמעט שניהם כאחד רגילים בפיו' וכן נאמר זה יכתוב ידו לד' ויקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו לד' ובשם ישראל יכנה (ישעיה מד ה) ובעבור כי שם יעקב נתן פתחון פה למנאצים לשית בו דופי כנאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני (בראשית כז לו) גם ירמיה יאמר כל אח עקוב יעקב (ירמיה ט ג) בחרו רבים בשם ישראל כי השם הזה ישר הולך נגד יעקב העקוב, וכן הונח בלשון והעד העקוב למישור (ישעיה מ"ד) גם בספר התורה נשתנה שם יעקב לטובה (בראשית לה י) ובמקום אחר (שם לב כט) נתלה שנוי שם יעקב לישראל באבוקו עם מלאך ויסוד הדברים הוא בקבלת הנביא הושע שם נאמר ובאונו

שרה

*) יעוין די הערבעלאט שם Asfar ושם נאמר כי הוא אחד עם אדום וכן נאמר בתורה עשו הוא אדום (בראשית לו א) ויהיה לפי זה אספר = אדמוני הנאמר בכתוב: ויצא הראשון אדמוני וכו' ויקראו שמו עשו (שם כה) טעם נכון לשם עשו (לא כאשר חשב גזעניום כי התואר אדרת שער הוא הטעם לשם עשו ע"ש) ואף שיש לאדום עוד טעם שני ב"ע (שם שם ל) כבר תמצא גם שמות רבים אחרים אשר פי שנים בטעמם, ואחד מהם היא יוסף עליו נאמר אסף אלהים את חרפתי (בראשית ל כג) וגם יוסף ד' לי בן אחר (שם שם כד) ובתואר כלו כאדרת שער יש טעם גם לשם שעיר אשר לארץ הזאת וכן היא ביאזעפוס (סוף ספר א') והבן זה :

שרה את אלהים, וישר אל מלאך ויוכל, (הושע יב ה) ובאם נעמיק לחקור נמצא כי כל ענין המלאך יצמח משם ישראל, מלאך הממונה על המיתה זה שמו אשר יקראו לו הערבים: הַזְרַאִיל או אִיזְרַאִיל (* ובספר הושע יש לדעתי לקרב את המרוחקים בזרוע ולקרות, וישראל מלאך ויוכל: ובהיכולת הלזו יש לדעתי רמז על כבוש העברים בני יעקב את הארץ הנקראת כן, כי כל אדם יודע אשר שם האומה ישראל הוא אחד עם שם הארץ יזרעאל, וכפי הנמצא בספר יהושע מקומות רבים בארץ כנען היו נקראים בשמות יזרעאל, וזה ידוע כי אחד מהערים מהשם הזה היה זמן רב עיר מלוכה למלכי ישראל ובגלל זה אחר הנביא הושע לקרות את כל האומה על שם המקום הזה, ואחר לכתוב באותיות יזרעאל, להוציא את מליצתו וזרעתיה לי בארץ (הושע ב כה) וזה לדעתי סוד המלאך הנאבק עם יעקב והפעל שרית (** הנאמר בהכתוב (בראשית כו ל) כבר יצמח מן השם הנעלם שם ונכתב בהושע, והמשכיל יבין. — שם ישראל נתקצר בשם ישרון (שרשו ישר והנון נוסף) והעד על זה הכתובים בישעיה ועתה שמע עבדי יעקב וישראל בחרתי בו (ישעיה מד א) ומיד אחריו שמע עבדי יעקב וישרון בחרתי בו. (שם שם ב) וכבר נדברו דברים רבים בכל יתר השמות ובאופן אשר סופרי המקרא משתמשים בהם, ואין בדעתי לבוא שנית על דברים אשר כבר נאמרו מאחרים.

ואבוא עתה על דברי להעלות במאזני צדק היסטאריא ישראלית עם מצרית כפי האפשר. ועם היות כי השיטות בחשבון שנים רבו עד למאוד ואין נושא חקירתי זאת עלול אל הויכוח בהם, אדבר לבד בזמן היותר קרוב ליציאת מצרים והיותר מבואר במקרא. והיא בזמן המונח בין היציאה ובין הבית אשר בנה שלמה לה', וכבר דמיתי למצוא בהכתובים את שמות מלכי מצרים הראוים אל הזמן הזה מראשיתו ועד סופו:

כתוב

---

*) יעיין בהקדמת החכם סאלע להעתקת ספר אלקאראן ובספר די הערבעלאט במקומו.

**) כל איש אשר לו חיך לטעום את נועם אמרי השפה הקדושה יתמה על פועל שרית הנותן סבה לשם ישראל, והיא זר בלשון להורות על אבוק (רינגקאמפף) והחכם פילון הבין את השם ישראל רואה אל והכינה על תורת שור (שויען) אשר במלה הזאת, וגם אמר כי כל השם הזה היא כשדי ולא עברי ע"ב, ואין הבנין הזה נופל על לשון "עם אלהים ועם אנשים" אשר בנושא שלפננו (בראשית לב יו) ואמנם כבר תוסר התמיהה על הזרות אשר בלשון שרית בהשגנו כי הוא כבר יצמח משם ישראל אשר להארץ והמלאך הנאבק עם יעקב, והבן זה

הא

כתוב אחד אומר בספר מלכים "ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחודש זיו הוא החדש השני למלוך שלמה על ישראל ויבן הבית לה'" (מ"א ו' א') המספר הזה העומד בפני עצמו ראוי שיהיה כמסמל נטוע בחשבון שנים בקדמוניות ישראל, ואין לערער עליו מטעם המלך שאול ושנותיו והשופטים ושנותיהם, כי מספר שנותם איננו מבואר רק על פי חבור חשבונות רבים ואין לבטל את הנודע מפני הנעלם. ולא את המבואר מפני איננו מבואר, כי אין ספק אשר הכותב הזה כתב את מספרו על פי המגלות אשר היו לפניו בימיו משנות הכהונה והשופטים אשר לא הגיעו אלינו כסדרן בשלימותם. כאשר יוכיח דבר זה כל אדם משנות שאול החסרים מכל וכל במקראותנו, ולא במשפט נטו ממנו רבים :

ואמנם למען נוכל לחקור אחרי המלכים אשר מלכו במצרים מתחלה ועד סוף הזמן הזה. ואשר עליהם שמנו מגמת פנינו אנו נלאים לבקש שנית בהכתובים בזמן רחוק מעט מהזמן הקציב למעלה בכמו ארבעים ואחת שנה, ומקרא מלא בספר מלכים המדבר במקרה עם ישראל ומצרים כאחד יוציאנו מן הספק :

המקרא הזה אומר: ויהי בשנה החמשית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלים. (שם יד כה) המסבה הזאת אשר כבר עמדו עליה הראשונים לתתה על שעשאנק מלך מצרים, המלך הראשון בדינאסטיא הכ"ב, אשר מלך כ"א שנה, נתאמתה בדור האחרון על פי זכרוני מצרים מהזמנים הרחוקים האלה, הצרפתי שאמפאלליאן הצעיר le jeune מצא כתוב וחרות על קירות ההיכל אשר בקארנאק (אחת מחרבות מצרים הישנה) איך המלך שעשאנק הנזכר הכניע תחת ידו אחד ממלכי יהודה המלות "מ ל ך י ו ד א" נחרתים על הכותל בכתב החרטומים בפירוש ועל גביהם מצוייר דמות מלך בתמונה ערבית וזקנו מגודל עד שיחשבו רבים כי התמונה הזאת היא דמות המלך רחבעם בעצמו. אפס החכם הנזכר לא הודיע באיזה שנה משנותיו קרה כדבר הזה כי הוא נעלמה בכתב החרטומים אשר על כותלי החורבה הנזכרת ועם היות כי המלך הזה מלך כ"א שנה הרשות ביד המחשב לקחת משנותיו כפי שירצה לחשבונו — ומן כתובי המקרא נוכל להוכיח כי כבר חלפו יותר מחמש שנים למלכותו לפני מלחמתו בירושלים. המלך שישק כבר מלך במצרים בימי שלמה מלך ירושלים · ואליו ברח ירבעם המורד אשר התמהמה אצלו עד מות שלמה (שם י"א מ') ובשנת חמש למלכות רחבעם בן שלמה עלה המלך הזה, אשר כפי הנראה היה בתומכי יד ירבעם על ירושלים ויצר עליה, נמצא לשישק איזה שנים יתרים על החמש שנים הראוים לו משנותיו של רחבעם :

ואחר

ואחר . שיש בידינו פליטה יקרה כזאת ראוי שנתמוך בה יתדות סינקראניסמוס המבוקש בדרך קצרה :

ארבע מאות ושמנים שנה עברו מיום צאת ישראל ממצרים ועד בנות שלמה הבית לד' בשנת ארבע למלכותו והשנה הזאת מן הכלל, . . . 480

שלשים וששה שנה מלך שלמה אחרי כן כי כל שנות ממלכתו היו ארבעים (מ"א י"א מ"ב) . . 36

אחרי מות שלמה מלך רחבעם בנו ובשנת חמש למלכו עלה עליו שישק , . . . 5

סכום כל השנים המונחים בין יציאת מצרים ועד שנת חמש לרחבעם . . . 521

מספר זה מהשנים מונח בהכרח גם בין שישק מזמן עלותו על ירושלים ועד המלך הבלתי נודע עודנה אשר בימיו עלו ישראל ממצרים, נחפשה נא מעתה באיזה דינאסטיא המלך הזה הוא נמצא ומה שמו ? — ומאשר שאין בכל ספרי המקרא ספיר מספיק ביציאת מצרים בלתי ספר התורה לבדו ראוי שנבקש במקומו, והנני אומר כי המלכים רעמסס ומענעפתא אשר משלו בזה אחר זה במצרים רעמסס 66 ומענעפתא 19 שנה (כפי מאנעטא המובא ביאזעפוס וכפי לוח רוזעליני בנוספות) מצוינים מהכותב בתורתנו המרבה לספר ביציאת מצרים להיותם המה המלכים האחרונים אשר בימיהם היה סוף גלות העברים במצרים, עד שעלו מן הארץ. הלא המה פ ת ם ו ר ע מ ס ס הנאמרים בכתוב (שמות א' י"א) כי המלך אמענאפים הנבטה גם כן מענעפתא זה שמו אשר יקראו לו בכתב החרטומים *) Phtamen· בשנוי מבטה והוא לדעתי פ ת ם בעברי, ולא היו שמות ערים מעולם ורק שמות לנשים מלכים, ולשוא יחפשו החוקרים אחרי הערים מהשמות האלה אשר לא היו ולא נבראו . וטעם הכתוב את פתם ואת רעמסס השבים על מלת ויבן, הוא לדעתי כמו לפתם ולרעמסס, וזה כמו הראה את פרעה ,

---

*) כדבר הזה מצאתי בג' מקומות מספר "מצרים הישנה„ לחכם שאמפאלליאן זה כנס"ן: ... des signes qui composent son nom propre, le fait lire Phtamen-Borei; et plus euphoniquement Menephtah-Borei; le serviteur de phta. ... le royal fils de son germe Phtamen ou Menephta etc.

ובמקום אשר יבוא כדביר מהמלך מענפטה אשר מלך י"ט שנה נאמרו בדברים כאלה: l' ainé se nommait Phtamen, d' apres cette meme liste: ce fut le troisieme Pharaon du nom de Menephta.

(Ancienne Egypte par Champollion Figeac p. 324 341 342)
(Paris 1838.)

(גראפיה ע"א כ"ח) טעמו לפרעה — ולכל הפחות היו הבניינים האלה נקראים על שם בעליהם :

ראה מצאתי היום בהיסטאריא מצרית נקודה מתחלת להזמן אשר בו עלו ישראל ממצרים · והיא בשנות המלך פתח אשר מלך אחרי רעמסס (הקורא יראה מיד מדוע הפך הכותב את הסדר וזכר פתח בראשונה) נחפש מעתה אחרי המספר של 521 שנה הראוי להיות נמצא בין פתח ושישק,

והנה בין השיטות אשר להחדשים דלוחות מאנעטא ממלכי מצרים כפי שהם נשמרים ביאזעפים, איזעביום, והסינקעללום, וכפי שהגיהו בהם החדשים על פי חקירתם ודרישתם במונומענטי, כשיטת האחים שאמפאלליאן (צרפתים) פראפעסור רוסעליני (איש איטאליא) בונזען וסייעתו (אשכנזים) מוצא אני את השיטה צרפתית-איטלקית, יותר מוכשרת לקבל את החשבון של תקכ"א שנה אשר הנחנו בין שני המלכים הנזכרים עד שאחשוב כי סופרי מקראותנו כבר חשבו כמו אלה:

מלוחות מאנעטא כפי אשר קיימו וקבלו החכמים שאמפאלליאן ורוסיליני (עיין העמקה א' ב' בהקדמה) נראים הדברים איך המלך רעמסס אשר מלך ס"ו שנה ומשנהו פתח אשר מלך י"ט מקומם בסוף השלשולת י"ח (אשר מלכם אחרי הרועים שהם השלשולת י"ז) ואיך מספר השנים אשר משלו ביחד כל השלש שלשלות הנזכרות במאנעטא בין י"ח ובין כ"ב אשר המלך שישק הראשון בה, עולה תק"ב (502) שנה, וזה פרטן,

שלשלת י"ט	194
כ'	178
כ"א	130
מספר כולם עולה	502

נמצא מספר השנים החסרים לתשלום חשבון של 521 אשר העלינו מן הכתובים — י"ט שנה! הראיות לדעתי להיות מושלמות מסוף השלשולת י"ח ומתחלתה של כ"ב משנותיהם של פתח ושל שישק · ובאם לא אגביל כעת בפרטית באיזה שנה משנות מענעפתא היתה שנת היציאה, ולא באיזה שנה משנותיו, שישק עלה על ירושלים, כבר הגענו לדעת כי בשנות המלכים האלה, קרו הדברים האלה :

ובהיות אמת הדבר אשר החכמים האלה לא הובאו לידי חשבונם זה, בשבת הכתובים אשר העירותי עליהם, ורק חשבו על פי דרכם בהיסטאריא מצרית (ובעיקר השוואת הזמנים בין מצרי ועברי כ"ם אסרם אתם) מוכיח מן ההסכמה אשר בינם ובין סופרי מקראותנו על יושר החשבון הזה ביתר שאת על חשבון אחרים בשנות מלכי מצרים מהשלשלות האל (י"ח י"ט

י"ט כי כ"א כ"ג) וכל חוקר עברי יהיה לדעתי עד נאמן על זה באם יכיר בראשונה אמתת החשבון (521) המבואר בספר מלכים משנת היציאה ועד שנת חמש לרחבעם אשר נלחם בשישק ויפתח אח"כ ספרי דברי הימים למלכי מצרים למען דעת את המלך אשר בימיו עלו ישראל מהארץ הזאת, יהיה נאלץ לחשוב מן שישק מלמטה למעלה, שנה שנה אחורנית, עד תום המספר הנזכר, ובהגיעו לתכלית חשבונו יענה ויאמר. אך זה המלך שקיוינהו מצאנוהו, ומאשר שאין בידינו ספרי דברי הימים למצרים הראשונים אשר מהם העתיק מאנעטא את דבריו, ראוי שנסמיך על הכותב בספר שמות, אשר ראה הבינה וגם חקרה, ואולי כבר חשב גם הוא כמו כן ומצא את השנים האלה (521) כלים בשנות המלך מענעפתא הנקרא פ ת ם ורמז עליו, ועל המלך רעמסס אשר קדמו, כי בימיהם היה סוף השעבוד (כאשר נראה גם אחרי כן) ובגלל זה זכר פתם בראשונה כדרך המחשבים מלמטה למעלה —. ואם כבר נגיע בדרך הזה לדעת את המלך ואת שמו והוא פרעה של משה, עוד נדע על פי אבני זכרון במצרים, כי המלך רעמסס כבש את הסוריא ומשל בארץ העברים או כנען, ורעמסס זה הוא רעמסס השלישי רעמסס סעסאסטרים (כדעת שאמפאלליאן ורוסעליני) אשר כבר דברתי ממנו, וגם אודות הדבר הזה ראוי שנבחר בשיטתם יותר מבשיטת אחרים.

על פי כל החקירות האלה באנו לבד אל ידיעת המלך והזמן אשר בו יצאו אבותינו מעבדות לחרות. ועוד אנו משתוקקים לדעת גם את המלך החדש אשר הביא על העברים את כל התלאה אשר מצאתם במצרים כפי עדות התורה. ומי יתן ונדע מי הוא פרעה של יוסף ומה שמו? — ולמען הפיק די הכוסף הזה לא אעבור על פני הקורא בלתי אם אורהו את הדרך החדש אשר ילך בו בחשבון שנות שעבוד מצרים כפי המסופר בספר התורה:

במאמרי המיוחד אשר קראתיו בשם "חשבון חדש בשנות שעבוד מצרים" (הנספח אל המחברת הזאת) הוכחתי אשר אין ריקות נמצא בין זמנו של יוסף ובין זמנו של משה · ורק מיד אחרי מות יוסף קם מלך חדש, ובו בפרק נולד משה. וכבר ימצא כל קורא איך שנותיו של משה המה שמנים שנה ביום צאת ישראל ממצרים, ואיך שנותיו של יוסף משנת שלשים בעמדו לפני פרעה ועד מותו בן מאה ועשר המה כמו כן שמונים שנה. מעתה אין לנו רק לשית עין פקוחה על שנות מלכי מצרים מדינאסטיא י"ח כפי שהן נחשבות ביאזעפוס בשם מאנעטא (העתקה א' בהקדמה) או גם כפי שהן נחשבות אצל חכמי מצרים החדשים כהחכמים שאמפאלליאן ורוסעליני (בנספחות ג') כי באמת השנוים הם קטני הערך בחשבון הזה · ואין מקלקלים את השורה

כאשר

כאשר יראה כל קורא במקומם כי המלכים אשר בימיהם קרו המקריים הראשיים אחד המה לשנים ולחדשים) — ואם כבר מצאנו בצדק זמן יציאת מצרים בשנותיו של המלך פתס אשר מלך י"ט שנה אחרי רעמסס של ס"ו. נמצא את המלך החדש אשר קם אחרי מות יוסף בהמלך הזה (רעמסס) אשר מלך ס"ו שנה, והשנה שבה נולד משה היא שנה ראשונה למלכותו, שמנים שנות משה יכלו בשנת ארבע עשרה לפתס (כפי יאזעפוס) ובאם נעלה בהסולם הזה ונחשוב שמונים שנה לשליטת יוסף מלמטה למעלה נמצאם כלים בשנת שמונה להמלך הארוס (כפי יאזעפים) (והשנה הזאת מן הכלל, באופן אשר שנת שבע למלכו הוא שנת השלשים של יוסף) והוא לדעתי פרעה של יוסף, המלך הזה היה המלך התשעי בשלשולתא י"ח אשר מלך ל"ו שנה בלוא מאנעטא, והסופרים המצריים מספרים ממנו כי היה בעל חזיון באלהית (געטטערשויען) וכן יאמר עליו הכתוב בספר בראשית „אשר האלהים עושה הגיד לפרעה„ (שם מ"א כ"ה) „אשר האלהים עושה הראה את פרעה„ (שם שם כ"ח) וגם המסבה הזאת אשר יסכימו בה המצרי והעברי הוא לדעתי עדה נאמנה על יושר חשבוני בהשואת הזמנים —. באם אחבר מעתה את שני הזמנים כאחד רצוני זמן מצרים (ק"ס) עם זמן שלאחריו (תקמ"א) אשר כבר דברתי ממנו לפני זה. ארשום לפני הקורא לוח קטן כזה

שמונים שנה עברו ליוסף מיום עמדו לפני פרעה ועד יום מותו (בראשית מ"א מ"ו) (נ' כ"ו) . . . 80

שמונים שנה עברו למשה מיום הולדו ועד יום הוציאו את העם (שמות ז' ז') . . . 80

ארבע מאות ושמנים שנה עברו לישראל מיום צאתם ממצרים ועד הבנות הבית לה' בירושלים (מ"א ו' א') . . 480

ארבעים ואחת שנה עברו להבית מיום הבנותו ועד עלות שישק על ירושלים בשנת ה' לרחבעם . . 41

סך כל אלה : 681

וגם את המספר החדש הזה אביא שנית בקו השוה עם מקרה עם מצרים, ולמען תקל העבודה מעל הקורא ולמען ישפוט עליהם בסקירה אחת, אציב זה לעומת זה מלמעלה למטה על לוח קצר מאוד כזה : *)

*) ראיתי להעיר את הקורא בעין פקוחה את הלוח הזה, כי בהעתיקי מספר שנות מלכי מצרים מדברי יאזעפוס כפי שהבאתים בהקדמתי העתקה א', לא שמתי לב לתקן המדשים אשר נתנו ויספו על שני כל מלך ומלך, רק כל עוד אשר יעלו לשנה תמימה, וכל יתר החדשים ראוים להנתן בהוספה על השנה שאחריה אשר בה היתהי, ולבל אביא ערביב במחשבוני לא הפכתים אל הלוח :

לוח השואת הזמנים

(Syncronismus.)

במקרה עם ישראל		ובמקרה עם מצרים		
יוסף בן ל' בעמדו לפני פרעה . . .		. . . . הארום אשר מלך ל"ו שנה (כפי		
שבע שנים אח"כ . . .	9	יאזעפוס בשם מאנעטא) השנה אשר בה גדל		
בא יעקב (יוסף בן ל"ט)		את יוסף היא לדעתי שנת שבע למלכי כל		
(ע"ז להארום)		יתר שנותיו המה		29
שבע עשרה שנה אח"כ	17	בתו מלכה אחריו . . .		12
מת יעקב (יוסף בן נ"ו)		אחיה ראפאזים		9
(ל"ג להארום)		אכענכערעס	5	12
ארבע וחמשים שנה אח"כ . .	54	אכענכערס שני . . .	3	12
יוסף בן מאה ועשר וימת .		ארמאים		4
בהשנה הזאת מלך במצרים		. רעמסס	4	1
תמו פ' שנות הקרות		תמו פ' שנה		
ויקם מלך חדש הוא		. ארמעסים או רעמסס		
בהשנה הזאת בעלמה נולד משה		אשר מלך ס"ו שנה , ...		66
שמונים שנה אח"כ	80			
עמד לפני פרעה		. אמענאפים הוא מענעפתא		
		הוא פתם אשר מלך י"ט שנה		
והוציא את העם		. בשנת י"ד למלכותו . .		14
תמו פ' שנות השעבוד ס"ה ק"ם.		תמו פ' שנה שנית ס"ה ק"ם .		
		עוד חמש לפתם		5
זמן המונח בין יציאת מצרים		תמה משפחה הי"ח		
ובנין הבית	480	והמלו השנים לי"ט		194
מיום הבנות הבית עד שנת		לכ'		178
חמש לרחבעם	41	לכ"א		130
בהשנה הזאת עלה עליו שישק . . .		.. המלך הראשון בכ"ב		
		אשר מלך כ"א שנה		
		ובשנת י"ד למלכותו		14
		עלה לדעתי על ירושלים		
מחשבון זה	681	כחשבון זה		681

הנך רואה הקורא, כי חוץ מהחשבון הזה העולה מעצמו לשתי האומות כאחד. עוד תמכתי יתדותי באיזה פנות ראשיות והם: א' הגעת יוסף לגדולה היתה בימי פרעה הארום, אשר היה בעל חזיון באלוהית

באלוהית כפי שספרו מזמנו ספרי דה"י למלכי מצרים אשר מהם העתיק מאנעטא את דבריו. ב' קימת מלך חדש בארץ מצרים היתה מיד אחרי מות יוסף, כמצאתי אומר כי השליט יוסף והמלך פרעה בשנה אחת מתו ג' קימת מלך החדש ולידת משה בשנה אחת היו ונבראו כי אין ריקות נמצא בספור הכתובים. ד' יציאת ישראל ממצרים היתה בימי פרעה פתה, כי כן ירמוז לדעתי הכותב בספר שמות. ה' מזמן יציאת מצרים ועד שישק חלפו תקכ"ח שנה כי כן יאמר הכותב בספר מלכים. מחמש פנות האלה שמתי לי מדרגות להסולם אשר חשבון השנים עולים ויורדים בו, כפי שהראתי על הלוח, ומזה יבין כל משכיל אשר סופרינו הישנים קראו בספרי דברי הימים למלכי מצרים את חשבון השנים מפורש כאשר קרא בהם המזכיר לתלמי פילאדעלפוס, ועם זה אין להפלא על ההסכמה הרבה אשר ביניהם — וכבר אמרתי אשר גם איזה מחכמי מצרים החדשים אשר חשבו את השנים על פי כתבי החרטומים אשר על אבני זכרון בארץ מצרים, מסכימים עם חשבון העברי אשר הנחנו, ונטייתם מעטה ואינה מהרסת את הפנות הראשיות אשר נשענתי עליהם, ואך הדעת נותנת אשר המזכירים ישגיחו יותר על ספרי ד"הי מעל אבני הזכרון, ובגלל זה גם סיפרי מקראותנו החזיקו בהחשבונות אשר הוציא גם מאנעטא — ואך בזה אבני הזכרון יבואו לעזרתני בהודיעם אותנו א' כי המלך שישק הוא המלך הראשון בדינאסטיא הכ"ב. ב' וכי הוא נלחם ברחבעם מלך יהודה, ג' כי ארץ כנען היתה נצנתה תחת יד מצרים בימי המלכים אשר בשם רעמסס היו נקראים ד' כי השם אמענאפים נכתב וגם נקרא מענעפתא או גם פתמען, ודי בזה לחקירתנו:

ובאם נעפיל לעלות בסולם השנים עד העת אשר בה היו חיים אברהם ושרה ועד פרעה שלהם, נמצא אשר כפי השנים אשר נמנו ונקצבו בספר התורה ליצחק וליעקב התגוררו אברהם ואשתו בארץ כנען במשך הימים אשר משלו מלכים רועים במצרים והמלך פרעה אשר היה לאברהם דין ודברים אתו הוא המלך האחרון מששה המלכים אשר מלכו באבארים (כפי מאנעטא ביאזעפוס) השנה אשר בה היה אברהם במצרים, היא שנת השע (או גם השע פעטרה) למלך אסים, נחפשה נא ונחשובה:

יעקב בן ק"ל בברכו את פרעה הארום (בראשית מ"ז ט')	130
יצחק אביו בן ששים בלדתו את יעקב (שם כ"ה כ"ו)	60
אברהם הוליד את יצחק בן ק' כ"ה שנה לפני זה, היה במצרים *)	25
(בראשית י"ב ד' י') מספר כל אלה	215

*) באיזה שנה משנותיו אברהם היה במצרים? אין להגביל על פי הכתובים בצומצם,

ואך

מעתה אם נאבה לדעת את שם המלך אשר מלך במצרים בעת בא אברהם אל הארץ הזאת, אין לנו רק לחשוב רט"ו שנה משנת ט"ז לשארום (הוא השנה אשר בה בא יעקב למצרים ועמד לפני פרעה בהיותו כבן ק"ל) מלמטה למעלה; על פי מנין שנות מלכי משפחה הי"ח, אשר מלכו לפני השארום, ובדרך הזה נגיע עד שנת תשע להמלך האחרון במשפחה י"ז, הוא מלך אסים, האחרון במלכי עם היקסאס כפי שהם נחשבים ביאסעפוס בשם מאנעטא, הא לך את הרשום:

שארום כבר מלך ט"ז שנה כבוא אליו יעקב		16
לפניו מלך אמענאפים ל' שנה וי' ח'	10	30
טמוסים ט' שנים וח' חדשים	8	9
מעפרעמוטאסים	10	25
מעפרעם י"ב שנה ט' ח'	9	12
המלכה אמעססים		21
אמענאפים	7	20
חברון שלש עשרה שנה		13
טעטמאסים אביו	4	25
משנותיו של המלך אסים אשר מלך מ"ט שנה נקח לבד ארבעים		40
מספר כל השנים האלה עולה		215

ואת תשע השנים הנותרים במלכות אסים נניח להמלך הזה כבוא אברם מצרימה:

ולא על נקלה העירותי על כל אלה, כי אך בהזמן אשר ישבו במצרים פראי אדם כעם היקסאס, ראוי שיאמר על יושביה "והיה כי יראו אותך המצרים והרגו אותי ואותך יחיו" (בראשית י"ב י"ב) ולא בימי מלכי מצרים מזוככים אחרים, אשר קראו לארצם: ארץ של טהרה ושל משפט", ולמלכם קראו "אדון הצדק" — ועל הזמן הזה והוא זמן אברהם המשונה במקריו מזמן יוסף ומשה, ירמוז לדעתי הכתוב והכנעני אז בארץ (שם שם ו') להורות אשר בזמן אברהם עוד לא משלו המצרים בכנען (כאשר משלו בה אחרי כן) ורק הכנעני בעצמו ישב בהארץ הזאת; — ואז נאמרה ההבטחה לזרעך אתן את הארץ הזאת (שם שם ז') אשר נתקיימה לבד נגד הכנעני יושב הארץ ולא נגד המצרים

ואך את זה נדע כי נסיעתו זאת, היתה בין שנת ע"ה ושנת פ"ו משנותיו, וזה על פי הכתובים "ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן" (בראשית י"ב ד) וירד אברהם מצרימה (שם שם יוד) ואברהם בן שמונים שנה ושש שנים בלדת הגר את ישמעאל לאברם (שם ט"ז ט"ז) נמצא אשר רדתו למצרים היתה בין השנים האלה, ואני החזקתי במספר הראשון.

ואו

המצרים, כי כל עוד אשר חיו המה בהארץ הזאת היו העברים נלחצים לעלות מן הארץ, והכותב יכלכל את דבריו במשפט, — וכל משכיל על הכתובים ימצא איך לכל זמן וזמן, ניתן סימן מיוחד וניכר הראוי להיות כמעיל לעזור בחשבון שנים — ז מ ן א ב ר ה ם מצוין על פי הכתובים אשר זכרתי ברגע, ז מ ן י ו ס ף כבר ימצא כל חוקר כי הוא מונח אחרי אשר כבר נגרשו הרועים מן הארץ, ועל זה מוסב לדעת כל החוקרים מאמר "כי תועבת מצרים כל רועי צאן„ (בראשית מ"ו ל"ד) כי לא נודע סבה אחרת אל התועבה הזאת בלתי משרת הרועים במצרים, אשר היתה שורש בלב המצרים, לשמור להם עברה לנצח; גם החוק נגד הכהנים, וחוק החומש אשר הושם על אדמת מצרים בימי יוסף ואשר כפי התורה עודם עמדו בתקפם בעת כתיבתה, כי כן נאמר ע ד ה י ו ם ה ז ה, (שם מ"ז כו) מורה די באר כי לא יבוא שם הדבור ממשל עם היקזאס; אשר שפכו כאש חמתם על הכהנים ועל עבודת אלוהי הארץ, וכבר חדלו ממשול בהארץ הזאת, הרבה מאות שנה טרם שנכתבה התורה *) בזמן יוסף והוא לדעתי בימי המלך התשיעי מדינאסטיא הי"ח (הארוס) כבר נתרחב גבול מצרים עד תוכה של אזיא וארץ גושן כבר היתה נחשבת בין אחוזתם; כי מיד אחרי גרוש הרועים הרחיבו המצרים לאט לאט את גבולם, עד אשר בימי המלך רעמסס השלישי (סעמהסטרים ?) כל ארץ כנען הובא תחת שבט ממשלתם; ואז החל ז מ ן מ ש ה, בימיו החלו המצרים לקלות בהעברים משפחת יעקב ויוסף אשר התגוררו במצרים. ואשר כבר היו נכבדים בעיניהם בראשונה בעבור היותם קרובי השליט אשר מלט את כל ארץ מצרים מזלעפות רעב, ואמנם בעבור היותם נפרדים מהם במחשבה אלוהית, רבתה משטמה ביניהם עד למכביר · עד כי המצרים היו יראים לבל יתוספו גם הם על שונאיהם בעת תקראנה מלחמה, (שמות א י) ובאמת פחדם זה נסב מפגעי הזמנים האלה, כי הערבים חרשו כל היום רעה על המצרים, ובקשו תחבולות להשיג את חרותם ומה נקל היה הדבר אשר העברים בני יעקב אשר היה ידם תקיפה במצרים יבואו בברית עם הערבים אחיהם אשר ישבו בכנען, ויחללו

את

---

*) מזה הונחה גמורה לדעתי כי המספר של ת"ל שנה הנאמר בכתוב "ומושב בני ישראל וגומר (שמות יב מא) אינו מוכשר להיות מקובל אצלנו בשלמותו כמו שהוא נמצא ועומד לפנינו, כי על פי המספר הזה תפול עת יוסף, בהזמן אשר ישבו ההיקזאס במצרים ופרעה של יוסף יהיה אחד ממלכיהם, וזה יהיה נגד הכתוב אשר העירותי עליו בפנים ·

את המצרים לעלות מן הארץ ולשוב לאפריקי *) כן חשבו המצרים בלביהם רעה, ויקחו נקמה מהעברים כי מטבע המפחדים להנקם ממטילי אימתם עליהם, ועבדום וענו רבים מהם בעבודת פרך, והיא לפרק הררי אבן אשר היו מונחים במזרח היאור נילוס, ועל שם העבודה הזאת תקרא ממשלת המצרים בישראל בשם שעבוד מצרים ויציאתם משם תכונה "יציאה מעבדות לחרות" או פדות מבית עבדים (מיכה ו ד) וכל זה היה בכל משך הימים אשר מלכו במצרים שני המלכים רעמסס ופתם, גם מכל יתר הספור נוכיח כי לא משלו אז במצרים, רק מלכים שנים, כי אחרי אשר נזכר קימת מלך חדש אחרי מות יוסף (שמות א ח) נזכר שנית וימת מלך מצרים (שם ב כ"ג) וזה מורה כי בכל הימים האלה לא היתה במצרים תמורה לכס מלכות (טראהנוועכסעל) רק פעם אחת, ויהי בצר להם מאד ויקם להם מושיע זה משה האיש, אשר פדה את השבוים, והעברים הסכימו על ידו לעלות מן הארץ, ולהכיתה ביד המצרים אשר הכבידו נחושתם עליה, וזה היה בשנת ארבע עשרה למלך פתם הנקרא אמענאפים להמזכיר המצרי מאנעטא — ואם היות הדבר אשר בימי אמענאפים זה באו ההיקזאם שנית למצרים, ואחרי מלחמה של י"ג שנה גבר ידו עליהם (יעוין הקדמה העתקה א) יכול להיות כי בגלל הדבר הזה אמרו העברים נואש מלהציל את ארץ כנען מתחת יד מצרים החזקה וגמרו בלבם להרחיק נדוד מהארץ הזאת, מה שלא עלה על לבם מלפנים, כל עוד אשר נצר התקוה מוח בלבם כי המצרים יעלו מן הארץ — ואם נשכיל עוד על הכתובים נמצא איך בצאת ישראל ממצרים כל ארץ כנען היתה משובשת בגייסות המצרים אשר שטו אז בארץ כנען וסוריא, לשמור את אחוזתם החדשה ולהלחם נגד כל הקמים, וזה רמוז לדעתי בכתוב "פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבו מצרימה" (שמות י"ג י"ז) הכונה, כי בדרך ארץ פלשתים יפגשו העם בחיל מצרים העצום, ויאמרו נואש וישובו מצרימה, ולא היו יראים ממלחמה אחרת אשר לא היו בטוחים ממנה בכל המקום אשר יחנו ואשר יסעו, ופחדם היה לבד מצבאות מצרים, ואודות הדבר הזה שתו אל המדבר פניהם, אשר היה חפשי מהצבאות האלה, כי הכובשים לא ישיתו לב רק לארצות מיושבות ולא אל המדבריות, ואמנם להשיג מהז חפצם זה היו נאלצים לשוב לאחוריהם עד ים האדום, כי רק דרך הים

---

*) הדברים האלה מסכימים מאוד עם דברי חז"ל (סוטה דף י"א) באמרם על כתוב ועלה מן הארץ (שמות א יוד) ועלינו מיבעי ליה ע"ש.

הים הזה יכלו להשיג את מבוקשם ולבוא המדברה באין משבית · והנני חושב כי נסיעתם הראשונה מרעמסס סכתה *) (שמות י"ב ל"ז) היתה יען דומתם בראשונה לבוא המדברה דרך ירכתי ים המלח והירדן, אפס בראותם כי העממים הקטנים שוכני המקומות האלה אשר הובאו גם הם תחת סבלות מצרים היו יהיו להם לאבני נגף ומורי מכשול במהלכם. באה הפקודה לנטות גם מהדרך הזה . ולשוב לחנות על הים, ובאמת היו יכולים לעלות אל המדבר דרך ירכתי ים המלח בדרומו בין הים הזה וים אדום, לולא הערימו על פרעה למשכו ברשתם אשר טמן לרגליו בהים האדום הזה. (יעוין ראב"ע)

והנה בכל משך הזמן אשר תעו העברים בישימון (כפי המקראות ארבעים שנה) התהפכו מסבות במצרים, ומלכי הארץ הזאת היו לחוצים לאסוף את צבאותיהם ביתה, ולנטוש את הארצות אשר ירשו בחרבם ובקשתם באזיא, אם בעבור הריב אשר נתגלע במצרים בין האחים ארמאים והעטאם זרע הממלכה, ואם למען יעמדו כאיש אחד נגד מלכת אשור אשר החלה להראות את גדלה בימים האלה. ואז הגיע זמן יהושע משרת משה אשר נאצל מרות אדוניו עליו לשנס כגבר חלציו ולהושיב את העם אל אחוזתם, ועל תשובתם זאת נאמר לדעתי מאמר, היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם (יהושע ה ט) כי אין לך חרפה גדולה מזו אשר עם הארץ יעלו מן הארץ בעת תגבר יד האויב עליהם, ובעבור כי עליית העברים היתה בסבת המצריים, תקרא בשם חרפת מצרים (וכעין זה ביאר החכם דון יצחק) והדברים האלה ראוים היו להאמר בעת אשר דרכו ראשונה כפות רגלי העברים על ארצם ארץ העברים ונאמר ונכתב ע"ש העיר גלגל, בלנע"ל, ואמנם רב היה ההפרש בין העולים והשבים כי הראשונים לא היו מתאחדים רק בלשון, ובאיזה מדות, ולא בלמודים ובדעות, כי המחשבה אשר קננה בעם ישראל בדעת אלהים היתה אז לבד מורשה ליוצאי ירך יעקב, ולא לכל יתר הערבים אשר נספחו על בית יעקב בעלותם ממצרים, הם המה אשר נקובים בשם

ערב

*) רעמסס הוא שם שדה אשר הונח לדעתי לארץ גושן אחרי כבוש רעמסס את הארץ, ועל כן יקרא הכותב את הארץ הזאת פעם בשם ארץ גושן, ופעם בשם ארץ רעמסס (בראשית מ"ז ו י"א) סכות הוא שם מקום על הירדן, ומשקל שם סכתה (שמות י"ב ל"ז) מורה לדעתי כי יבוא הדבור מהמקום הידוע אשר כבר נאמר בספר בראשית הקודש, ויעקב נסע סכתה (בראשית כ"ג ה) (יעוין ראב"ע) ועם זה אין אנו צריכים לרעות רוח ולחשוב כי המקומות גושן וסכות היו פי שנים במצרים וכנען כנ"ל .

ע ר ב ר ב בספר התורה (שמות י״ב ל״ח) והשם הזה פתרונו לדעתי ע ר ב י ם ר ב י ם, ובמדבר ערב באו כל אלה בברית יחד לקרוא בשם אל אחד, ולחיות על פי החוקים אשר שם משה, ונתחלקו אז לשבטי בני ישראל, עד כי היתה קהלת יעקב על ידי הנספחים האלה לעם עצום ורב בשובם אל ארץ כנען, ובנקל הביאו בזמן לא כביר חלק רב מן הארץ תחת ממשלתם. ובדעתם ליסד ממלכה חדשה ולבראות עם חדש על פי חוקים ומשפטים חדשים — ואך המקרים אשר עברו על העם הזה אחרי כן לדעת נתראה, כי לא היה קשר האחדות אמיץ בהעם החדש הזה רק כל עוד היותם תחת ידי אנשי חיל רבי פעלים כמשה ויהושע, ולא תחת ידי שופטים אחרים, כאשר יודיעו סופרי המקראות כי בזמן לא כביר אחרי מות האנשים האלה נתפרדה החבילה. ואיש לעברו תעו, דעת אלהים אשר למד האב אברהם שבה להיות סגולה ביד אנשים מעטים הלא המה הכהנים הלוים או בני ישראל משבטו של לוי, וכל יתר העם הלכו איש בשם אלוהיו אלהי הבית (הויזגאטט) אשר בחר לו מבין האלהים אשר התהלכו הערבים לפניהם, ולא לבד היה נקלה בעיניהם לרתק את חבל העם, ורק גם באו רבים מהם בברית עם יתר יושבי הארץ, אשר ידעום מלפנים ואשר היו נחשבים בעיניהם כאחים יונקי שדי אמם אדמת מולדתם, והתשוקה הזאת רצוני לעבוד את אלהי הנכר אלוהי הארץ ולהתבולל עם עממי הארץ, לא משה משבטי ישראל גם אחרי היותם מחדש לעם אחד, תחת יד מלכי ישראל ויהודה, ולשוא נבאו נביאים לגלות על עוונם ולהחזירם למוטב כי לא מצאו אזן קשבת לדבריהם, ויש לדעתי לחפש אחר העלה הראשונה להמצב הזה אשר עמדו בו ישראל בכל ימי הבית הראשון, בהערב רב אשר נספחו על בית יעקב בעלותם ממצרים, כי הערבים האלה היו באמת זרים להמחשבה החדשה אשר למד האב אברהם, ואנחנו רואים איך בימי עזרא ונחמיה הבדילו כל ע ר ב מישראל (נח׳ יה י״ג ג׳) בדעתם כי התחדשות האומה Regeneration לא תתשתלם כפי הראוי בלתי אם הבדילו מתוך העדה את כל האנשים אשר היו חיים על פי דרכי הערבים הישגים יותר מעל פי החוקים והמשפטים אשר קבלה האומה הישראלית להיות נבדלים על פיהם מכל יתר הערבים אחיהם:

מאמר

חשבון חדש בשנות שעבוד מצרים

ראה ראיתי את השיטות הרבות והעלומות במאוד מאוד בחשבון השנים אשר ישבו אבותינו במצרים, ואין גם אחת חפשית מבוכה, כולם מתרחקים מהכתובים ברב או במעט, ויען כי מחשבון השנים האלה ירו החכמים אבן פנה במספר שנית העולם, (Chronoligie) וגם העלוהו במאזני צדק עם יקרה עם מצרים וזמניהם, (Synchronismus) מלאני לבי לקרבה אל מלאכה חדשה, והיה אם יוטבו דברי בעיני החכמים, יקחו מהם אבן חדשה לשומו ראש פנה בחשבון שנים והשואת הזמנים — ומאשר שאין להכחיש כי הכתוב המדבר במושב בני ישראל במצרים, האומר "שלשים שנה וארבע מאות שנה" (שמות י"ב מ"א) הוא דבר משמים מאוד, וחוץ ממה שכבר תהו עליו הראשונים עוד יש להשתומם על הריקות הרבה הנמצאת בין זמנו של יוסף וזמנו של משה, מבלי שהעיר עליה הכותב כלל. ראוי אשר נחפש אחר מספר השנים האלה מגוף הספור, ומהשתלשלות הדורות אשר ישבו שמה כפי עדות התורה בעצמה ולא ממקום אחר, ואחרי כן נשוב אל הכתוב הזה ואת לבנו נשית לדעתו׃

העת אשר התמהמה משפחת יעקב ובניו במצרים מתחלקה לשני מינים, המין האחד שנות הממשלה, והמין השני שנות השעבוד, שנות הממשלה עד מות השליט יוסף, שנות השעבוד ממנו והלאה, וכפי הנראה אין ריקות נמצא בין שני מיני שנים הללו, כי מיד אחרי מות יוסף נזכר איך קם מלך חדש אשר החל לשעבד בהעברים, ואיך בו בפרק נולד משה. נחפשה נא ונחקורה אם ההכרח יאלצנו לשית ריוח בין הדבקים או אם יש להבין דברים ככתבם בלי הפסק בינתים, והדעת נותנת כי באם היה ריקות נמצא לא היה מחריש מזה הכותב, אשר יכלכל את כל דבריו במשפט, וכותב את המאורעות על הסדר כפי צרכו לחשבון שנים אשר אליו כוננו אשוריו. — הלא נראה איך הוא שקוד להזכיר שנותיו של יוסף בהגיעו לגדולה באמרו ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה (בראשית מ"א מ"ו) ואז יחלו שנות הממשלה להעברים, ואיך אחרי שבע שנים של שבע, ושני שנים של רעב, יסיע את

בית

בית אבין יעקב ובניו מצרימה (שם מ"ו ו) נמצא יוסף בן ל"ט, ואז יחלו השנים למושב יעקב ובניו במצרימה, כל השנים אשר השליט יוסף היה חי על פני האדמה המה מאה ועשר, (שם נ׳ כ"ו) נמצא מספר השנים אשר ישבו העברים במצרים תחת ממשלת יוסף שבעים ואחד ·

אחרי מות יוסף קם מלך חדש אשר החל לשעבד בהעברים ואז כלו שנות החרות והתחילו שנות השעבוד, בשנה הזאת בעצמה נולד משה אשר עמד לפני פרעה להוציא את העם כשהגיע לגבורות (שמות ז׳ ז) נמצא מספר שנות השעבוד כשנותיו של משה עד יום הוציאו את העם שמונים שנה. *)

חבר מעתה . . . 71 . . שנות החרות
אל . . . . 80 . שנות השעבוד
יעלה . . 151

השנים האלה חלפו לדעתי מיום בא יעקב ובניו מצרימה ועד יום הוציא משה את העם .

האב יעקב בעצמו היה חי במצרים שבע עשרה שנה וימת, (בראשית מ"ז כ"ח) נשארו לבניו אחריו הנקראים ב נ י י ש ר א ל, קל"ד שנה על פי נכוי סך י"ז מן קנ"א

151
17
134

ואל המספר הזה כיון לדעתי הכתוב„ ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה (שמות י"ב מ), אות וא"ו של המלה **מאות** נעתקה לדעתי ממקומה אשר היה לפני אות מ"ם של המלה הזאת וטעמה **ומאת** שנה — וכבר נפל המשגה הזה ביד ראשוני הראשונים מהמעתיקים · ועם היות כי גם השמרונים והזקנים תקנו בהכתוב הזה בהוסיפם בו מאמר שלם "הם ואבותם בארץ כנען ובארץ מצרים„ נוכיח כי גם לדעתם התואר "בני ישראל„ לא יחל בשום פנים על האבות ולא על האב יעקב שהוא "ישראל„ בעצמו והוצרכו להוסיף "ואבותם וכל איש יראה כי על פי תקוני החדש אין אנו צריכים לשום הוספה

והכותב

*) מצאתי און לי בדברי המדרש (ש"ר פרשה ט"ז) שם נאמר פ"ו שנה היו ישראל משועבדים למצרים, והמספר הזה (פ"ו) הוא מן הדברים שאין להם שעור : ונ"ל כי היה כתוב פ׳ שנה בר"ת, ועל גבו קו עקום (אקצענט) להורות על קצור התיבה כנהוג בכתיבה, והמעתיקים או המדפיסים השבו את הקו הזה לוא"ו שלימה, נמצא אשר בעל המאמר הזה חשב כמו שחשבתי אני בשנות השעבוד :

והכותב לא נתן את דבריו לשעורין ולא סמך את עצמו על הקורא משכיל, אשר ידע מדעתו לחשוב מהשנה שהיה בה אברהם בן שבעים או בן שבעים וחמש כאשר יחשבו בעלי רד"ו ורע"ו, ורק כתב מספר שלם קב ונקי כפי המאורעות אשר ספר בפיו ודבר בלשונו.

החשבון הזה (קנ"א) עולה לדעתי גם ממקום אחר והוא מהשתלשלות הדורות אשר עברו למשפחת יעקב מזמן ירידתה למצרים ועד עלותה משם, מספר כלם חמשה, אבות ובנים, והם קהת עמרם אהרן אלעזר פנחס, קהת מן היורדים (בראשית מ"ו א) פנחס מן העולים, (שמות ו כ"ו) כפי המונח בדורות שנות האדם יעלו לו לדור שלם בעמדו בין שלשים וארבעים משנותיו, כי כן ימלאו ימי המולידים בחשבון בינוני (דורכשניטליך) והדור (Generation) הוא הזמן המונח בין הולדה והולדה ומה שיעדיף או ימעיט האחד, ימעיט או יעדיף השני *) ומעתה ראוי אשר נחשוב כי קהת הוליד את עמרם ד"מ בן ל"ג, עמרם את אהרן בן ל"ז, אהרן את אלעזר בן ל"ג אלעזר את פנחס בן ל"ז הרי ק"מ שנה, יעדיפו שנותיו של פנחס דור חמישי. להשלים בהם סכום קנ"א המבוקש וגם לתת איזה שנים לקהת בטרם רדתו למצרים:

ובאמת יש לחשוב כי השנים הנותרים על שנות המאה בשנותיהם של לוי קהת ועמרם קל"ז קל"ג קל"ז (שמות ו' כ"ו) נקבעו מהכותב בכונה מיוחדת להורות על שנת ההולדה של כל אחד ואחד (כל יתר שנותם קבע להם במספר עגול מאה שנה) ולוי הוליד את קהת בן ל"ז, קהת את עמרם בן ל"ג עמרם את אהרן בן ל"ז, יצאו שבעים שנה לקהת ועמרם ביום שנולד אהרן, זה האחרון הי' בן פ"ג בצאת ישראל ממצרים (שם ז' ז') הרי קנ"ג, והעדיף לדעתי הכותב איזה שנים בכונה, לתתם לקהת טרם רדתו למצרים — ורק להודיע את דעתו זאת בסדר דורות חשב לדעתי את שנותיהם של לוי קהת ועמרם על הסדר וגם חשב אלעזר ופנחס כי הרשות ביד המחשב להשלים את הפרשה ולומר אהרן הוליד את אלעזר בן ל"ז אלעזר את פנחס בן ל"ג ובו הפסיק הדורות כי אין הולדה לפנחס בזמן שיצאו ישראל ממצרים, וכבר ראינו איך בכל הספור לא זכר הכותב שום דבר בחנם.

ההנחה

---

*) דבר זה כבר הורנו כותב סדר הדורות מיד אחרי המבול (שהוא פרוד פתאומי (Katastrophe) בין זמן הקדמון והאחרון) באמרו "וארפכשד חי חמש ושלשים שנה ויולד וגו' (בראשית י"א י"ב) והמשכיל יבין איך מה שהמעיט שם על האחד העדיף על השני עד שהיו לתרח ע' שנה להשלים את החשבון וכן נחשבו הדורות גם בימינו אלה (יעוין קרוג ענציקלאפעדיש "פילאזאפישעם לעקסיקאן, ארטיקעל "גענעראטיאן"):

ההנחה הזאת במנין דורות יש לדעתי להוכיח גם מן כתוב „וירא יוסף לאפרים בני שלשים, גם בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף„ (בראשית נ׳ כ״ג) כי בהיות יוסף בן מאה ועשר במותו, ראוי אשר בני מכיר בן מנשה דור רביעי ליוסף, יהיו אז בשנותיהם הראשונות משנות הדור, ילדים קטנים, וזה יולדו על ברכי יוסף, כדרך הקטנים ורצה בזה הכותב לגלות על דעתו במנין שנות הדור, ובלעדי זה נשתומם על המראה, כמה יוסף איכא בשוקא אשר דור רביעי להם ישבו על ברכיהם בהיותם כבני שבעים או שמונים שנה? *)

ואחרי הדברים האלה עוד עלי לחוות את דעתי בטעם הכתוב „כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ארבע מאות שנה וגו' ודור רביעי ישובו הנה„ וגו'. (בראשית ט״ו י״ג) ולפי שהדברים האלה נאמרים לבד במחזה ואינם רק רמיזי מילי בעלמא, יש בידי להראות איך הם נוסדים על חשבון שלם מכל צדדיו, כל אדם יודה כי הגרות לא פסקה מישראל מיד בצאתם ממצרים, ורק גם במדבר היו גרים נדים ונעים ארבעים שנה בארץ לא להם **) באין בגד ללבוש ואין לחם לאכול עד בואם אל ארץ נושבת, זמן הגרות ראוי לדעתי להיות נמשך עד אחרי שנות הכבוש והחלוק, כי אך אז חדלו מהיות גרים ושבו להיות

תושבי

*) מילא אני פה מקום להעיר אשר חכם דורנו הרב ר״א גייגר בספרו „אורשריפט (צד 365) דימה להוכיח מהכתוב הזה אמתת דברי השבעים כי מכיר בן מנשה היה נחשב בראשונה בין ע' יורדי מצרים ורק העלימו את שמו אחרי כן בעבור היותו בן אשה ארמיה (ד״ה א ז׳ י״ג) ראה בו. והנה מלבד שאין שם מקרון ניכר רק בבני לאה ולא בבני רחל, נעלם ממנו כי על פי דעת השבעים הוליד מנשה בהיותו כבן שש או שבע שנים: לא וחשוב: בן שלשים עמד יוסף לפני פרעה, בו בפרק נשא את האשה אסנת בת פוטיפרע והוליד את מנשה · בזמן לא פחות משנה אחת אחרי נשואיו: יעקב ובניו ירדו למצרים בשנת ל״ט ליוסף (עפ״י חשבון שבע שנות שבע ב' שנות רעב) (בראשית מ״ה ו׳) נמצא מנשה בן שמנה, ולדעת הר״א גייגר כבר היה לו אז הבן מכיר מהפלגש הארמית — ובאמת חשבון של שבעים נפש עולה יפה גם בלא מכיר ורק בבני יוסף נפש שנים (בראשית מ״ו כ״ז) והאב יעקב בעצמו הוא מן המנין, כאשר חשב החכם הנ״ל בעצמו, ומה שתמה כל מספר שמים ושמה הנאמר שם, לא שם עין על המלות יוצאי ירכו הנאמרות בכתוב הזה במקימו: (בראשית מ״ו כ״ו):

**) יש לשית לב, על לשון לא להם הנאמר בכתוב. והעברי רגיל לדבר מן הגרות בלשון ארץ נכריה, כי כן נאמר „גר הייתי בארץ נכריה„ (שמות י״ח ג) ולדעתי יש כונה מיוחדת בלשון לא להם להורות גם על הגרות במדבר ערב, שהיא ארץ אשר לא יקל עליה תואר נכריה, מפני שלא היתה מיושבת מנכרים, ולא היתה נכריה מול ישראל שהם אומה ערבית.

זיין

תושבי הארץ איש איש על אחוזתו, מעתה לא וחשוב: כי גר יהיה זרעך, והוא יצחק בדעת הכותב שמה, האומר כי ביצחק יקרא לך זרע, כנודע:

1 בן ששים היה יצחק בלדתו את יעקב (בראשית כ"ה כ"ו) .	60
2 בן קמ"ז היה יעקב במותו (שם מ"ז כ"ח) .	147
3 קל"ד שנים ישבו ישראל במצרים אחרי מות ישראל אביהם כפי שהוכחנו, ...	134
4 ארבעים שנה תעו יוצאי מצרים במדבר ערב .	40
5 שנות הכבוש והחלוק המה י"ד כפי מספר המקובל *) והכותב בספר בראשית חשב לדעתי חמש שנים יתרים, או אמר בקירוב	19
סך כל השנים האלה . . .	400

נמצא אשר הכותב הזה רמז על חשבון ברור מאוד, גם רמז לדעתי כי לא יהיו בין הבאים מצרימה והשבים לכנען, רק ארבעה דורות אבות ובנים, וכן היה — והם: קהת, עמרם, אהרן, אלעזר, קהת מן היורדים אלעזר מן העולים (לכנען) וזה ודור רביעי ישובו הנה והוא להארץ אשר בה ישב אברהם בשעת הזאת — ומשפט הכתוב הזה הוא לדעתי: כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ארבע מאות שנה, ועבדום וענו אותם כו' כו' סרס המקרא ודרשהו. והנני בא על דברי שנית כי הדברים האלה נאמרים לבד במחזה ועל כן לא נתבאר מי יהיו המעבידים? כמה ימי העבודה? במי יחל דור רביעי?

נכתב בלבוב בירח זיו הוא החודש השני.
שנת לזכור עולם יהיו עלים אלו לפ"ק

---

*) מן ספרי המקראות כמות שהם לפנינו, אין להוציא את מספר שנות הכיבוש והחילוק, וכן את מספר השנים אשר עמדו ישראל תחת יד המצביא יהושע. ובספר יאזעפוס בקדמוניות, נמצא את זמן יהושע מוגבל במספר ע ש ר י ם כי כן יאמר: „אחרי אשר עברו עשרים שנה, יהושע המצביא לעם ישראל זקן בא בימים, ויאסף את זקני ישראל וידבר אליהם . . . ויהי ככלותו לדבר ויגוע בן מאה ועשר שנה . . . (יאזעפוס ספר ה' פרשה א' סימן קכ"ג) וזה קרוב מאוד למספר י"ט הנערך בחשבוננו, ויתכן שהיה לפניו חשבון מבואר בשנות יהושע.

נוספות

רשימה משמות מלכי מצרים הישנה, אשר מלכו בשתי המשפחות י"ז וי"ח כפי שמם סדורים מהחכם רוסיליני על פי חקירותיו החדשות בקדמוניות מצרים ואבני זכרונותיה: *)

1	2	3		4
שם המלך כפי שהוא נמצא במונומענטי,	שם המלך כפי הנמצא בסופרי יון הישנים	מנין השנים והחדשים אשר מלכו כל אחד ואחד		האל בשנה לפני מספר הרגיל
משפחה י"ז מלכים שמה	משפחה י"ז מלכים שמה	חדשים	שנים	
בכל משך הזמן אשר ישבו עם היקזאס בגליל מצרים התחתון, ישבו מלכים מצרים מזרע הם בגליל מצרים העליון, והאחרון שבהם גבר על הרועים במלחמה, ונהרס שמו על אבני זכרון: Aahmes-Tothmosis ונקרא במאנעטא	מלכים רועים.			2082
	א · שלאטים · ·		19	
	ב · בעאן · ·		44	
	ג · אפאכנאס · ·	7	36	
	ד · אפאפים · ·		61	
	ה · יאניאס · ·	1	50	
	ו · אסעס · ·	2	49	
	כל המשפחה מלכה · ·	10	259	
	אלים פראגמותאזים ·			

*) את הרשימה הזאת הוצאתי, מספר "מצרים הישנה" להסופר גלידאן אשר כתב לוח שלם מכל מלכי מצרים ושנותיהם, וקראו בשם: General table of the last sixteen Dynasties of the kings of Egypt; according to Hieroglyphics: being an Abstract of Professor Rosellini's Chronology; with some emendations etc. ומחשבתי בזה להראות את הקורא איך סדר חשבונותי נוסד לא לבד על דברי הספר אשר הניח לנו יאזעפוס בשם המצרי מאנעטא, ואשר לדעתי גם סופרי מקראותנו חשבו כמוהו, וממקור אחד שאבו. ורק יבוא על נכון גם על פי החשבונות אשר העלו רבים מחכמי מצרים החדשים, על פי ידיעתם וחקירתם בכתבי החרטומים אשר על אבני זכרון במצרים, ובנקל ימצא כל קורא אשר השנוים הנמצאים בין חשבון הזה החדש ובין חשבון יאזעפוס הישן אשר יסדתי עליו את חקירתי בפנים מעטים המה בכמותם ואינם מקלקלים את השורה.

1	2	3		4
משפחה י"ח מלכים שבעה עשר	משפחה י"ח מלכים שבעה עשר			
				1822
אמונאף I	טעטמאזים	4	26	
טאטהמעס I	חעבראן		13	
טאטמעס II	אמענאפים		20	
אמענזע מלכה	אמענסעס			
טאטמעס III)	שני בעלי המלכה			
אמענעמהע (	בזה אחר זה	9	21	
טאטמעס IV	מעפרעס	9	12	
אמונאף II	מעפרעמוטוזים . . .	10	25	
טאטמעס V	טמוזים	8	9	
אמונאף III	אמענאפים	10	30	
האר *)	הארום . . . :	5	36	1661
טמאהאע . מלכה	אכענכהער עס	1	12	
רעמסס I	ראטאאים . . . . :	.	9	
מענעפתא I	שתי אכענכהערעס	8	24	
רעמסס II	ארמעסים	.	14	
רעמסס III	ס עטאסערים	2	66	
מענעפתא II			3	
מענעפתא III **)	אמענאפים	6	19	1496
רעמערי . . .		5	2	
כל המשפחה הזאת מלכה			348	

*) על פי החשבון הזה ראוי לאמר שנת השלשים של יוסף עד שנת ע"ז להארום: ביאת יעקב למצרים עד שנת כ"ה להמלך הזה, ונסיעת אברהם להארץ הזאת עד שנת י"ט לאסים:

**) על פי הסדר והחשבון הזה תפול שנת היציאה בשנת י"א למענעפתא (היא שנת 1485 לפני מספר הרגיל. וכפי חשבוני בפנים שנת י"ד לפתס תהיה שנת 1482) ומלחמת שישק ברחבעם עד שנת תשע למלכו. (היא שנת 962 לפני מספר הרגיל וכפי חשבוני בפנים שנת י"ד לשישק תהיה בשנת 957 תסיב מעתה מ"א שנה יתרים תמלא את שנת בנין הבית בשנת 1003 או 998 לפני מספר הרגיל והשוואת המספרים האלה צריכה לחקירה בפ"ע.)